

Rahvastikubaromeeter IX: milliseid muutusi ootavad noored pered?

Lea Danilson-Järg

Pühajärve rahvastikuseminar 12.-13. september 2025

Rahvastikubaromeeter IX

- Läbiviimise aeg: august-september 2025
- Vastasid Eestis elavad mehed ja naised vanuses 20-49
- Kokku 2651 vastust
- Fookusteemad: olukorrateadlikkus, poliitikavalikud, eluase

Teadlikkus olukorrast ja muutustest

Sündide arvu muutumine

Kuidas on viimase kümne aastaga muutunud Eestis aasta jooksul sündivate laste arv?

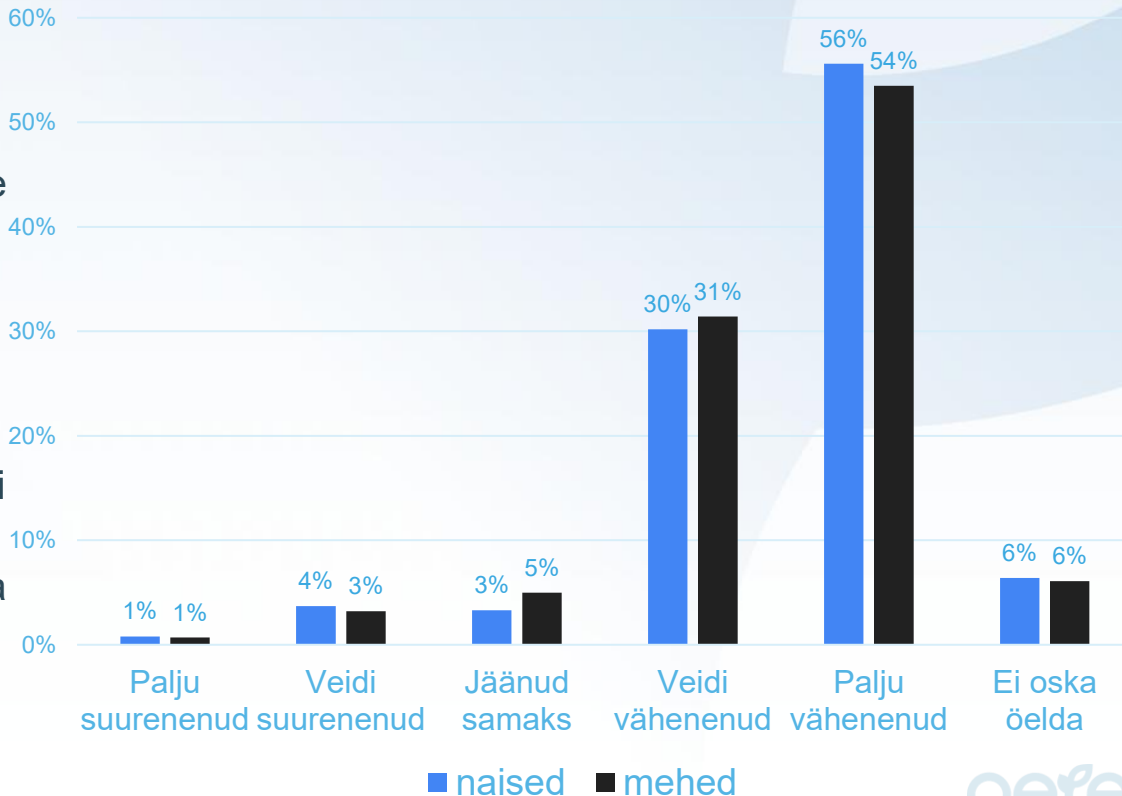
Vastusel “palju vähenenud” positiivne seos vanusega:

naistel 43% (20-24), 50% (25-29), 60% (30+)

meestel 35% (20-24), 48% (25-29), 54-59% (30+)

Erinevused hariduse- ja rahvuse järgi väikesed

Positiivne seos suurema laste arvuga Piirkondadest eristub Ida-Virumaa (naised 71%, mehed 65%)

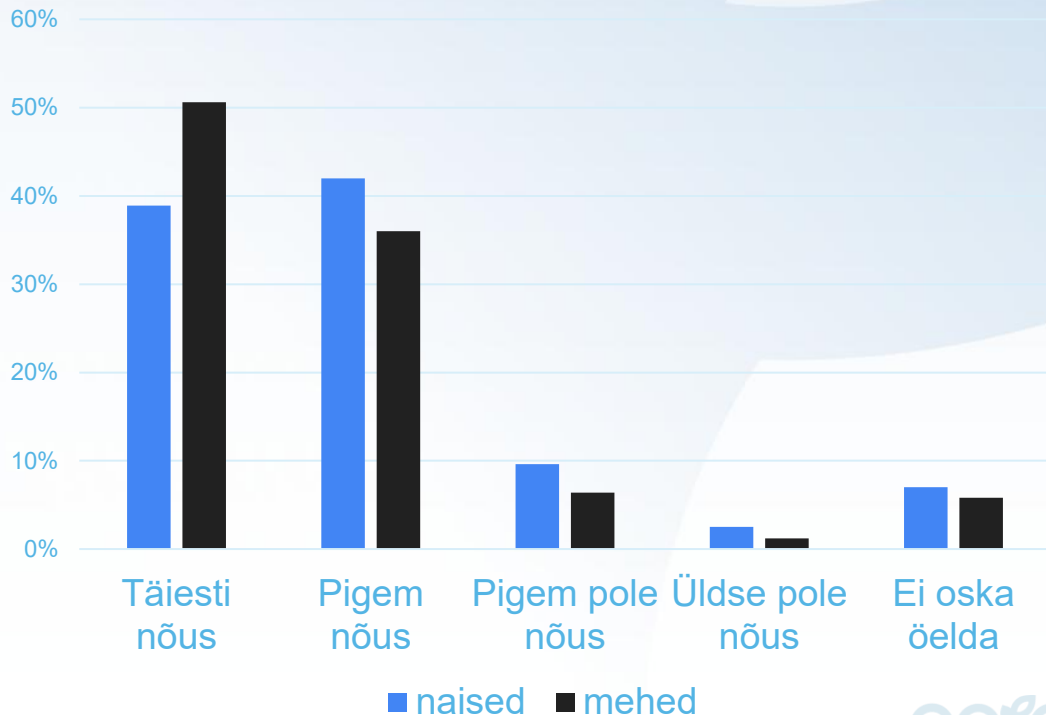
Kas lapsi sünnib liiga vähe?

Räägitakse, et Eestis sünnib liiga vähe lapsi. Kas Te nõustute sellega?

Naised nõus vähem kui mehed, mõlemal positiivne seos vanusega.

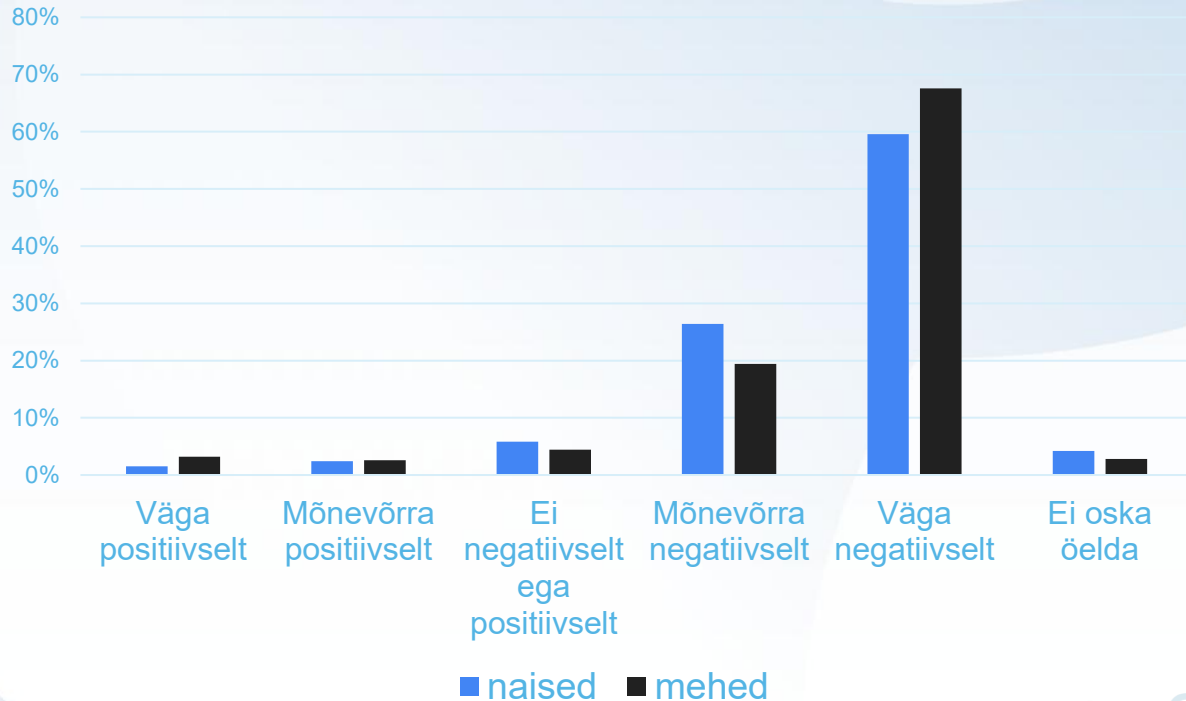
Eestlased nõus vähem kui muust rahvusest.

Haridusel pole olulist mõju, kuid on laste arvul.

Kui lapsi jääks vähemaks

Kui Eesti inimesed saaksid vähem lapsi, siis see mõjutaks riigi tulevikku ...

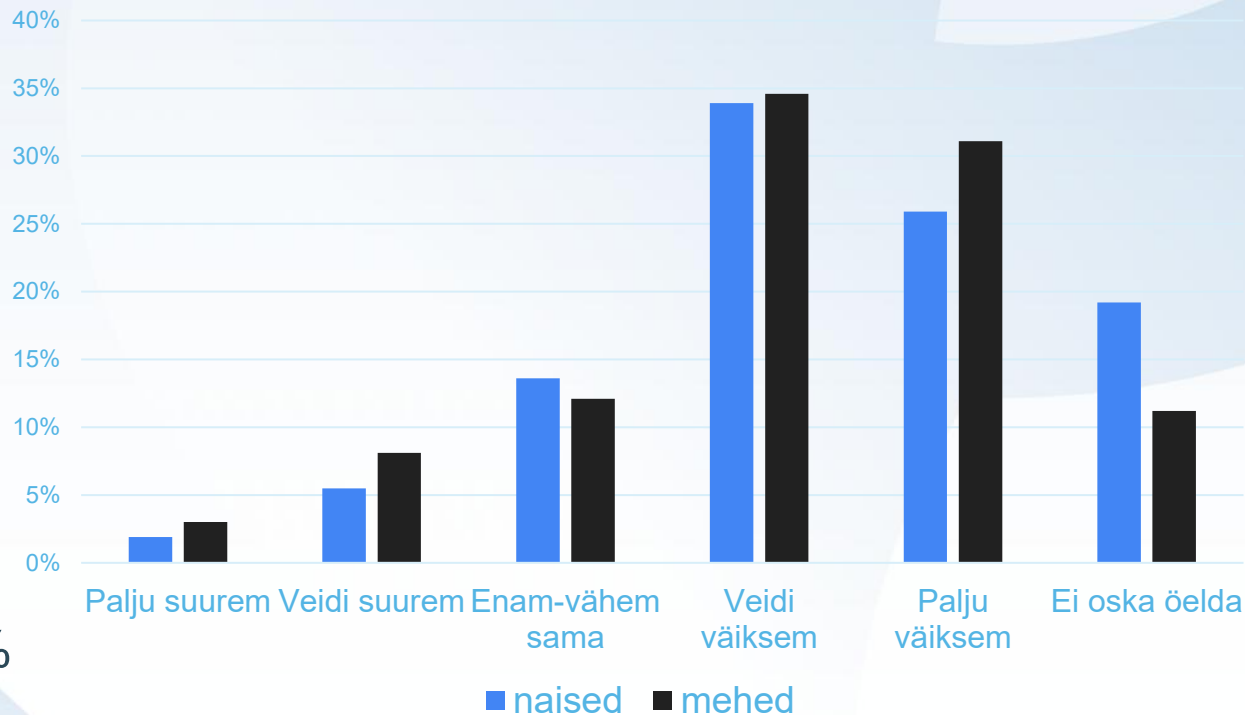
Sündide arv võrrelduna surmade arvuga

Kas viimasel kümnel aastal on sündide arv Eestis olnud suurem või väiksem kui surmade arv?

Sünnid 128 976

Surmad 160 801

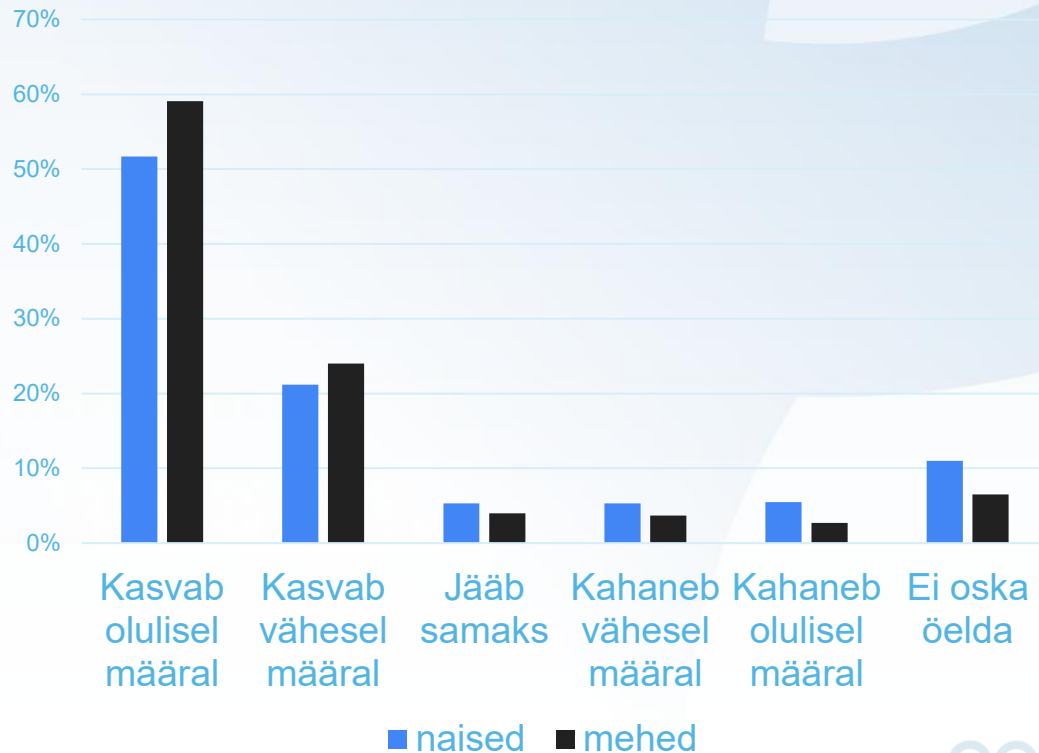
Vahe -31 825 ehk 25%

Eakate osakaalu muutumine

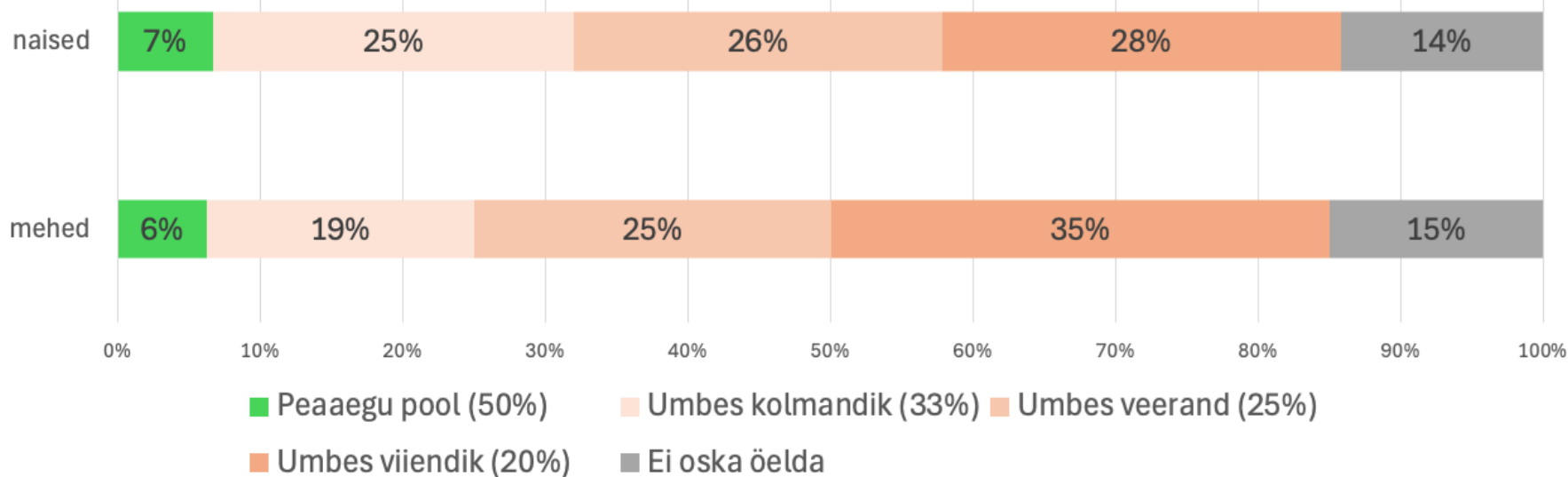
Kuidas muutub 65-aastaste ja vanemate inimeste osakaal Eestis järgmise 20 aastaga?

Positiivne seos haridustasemega

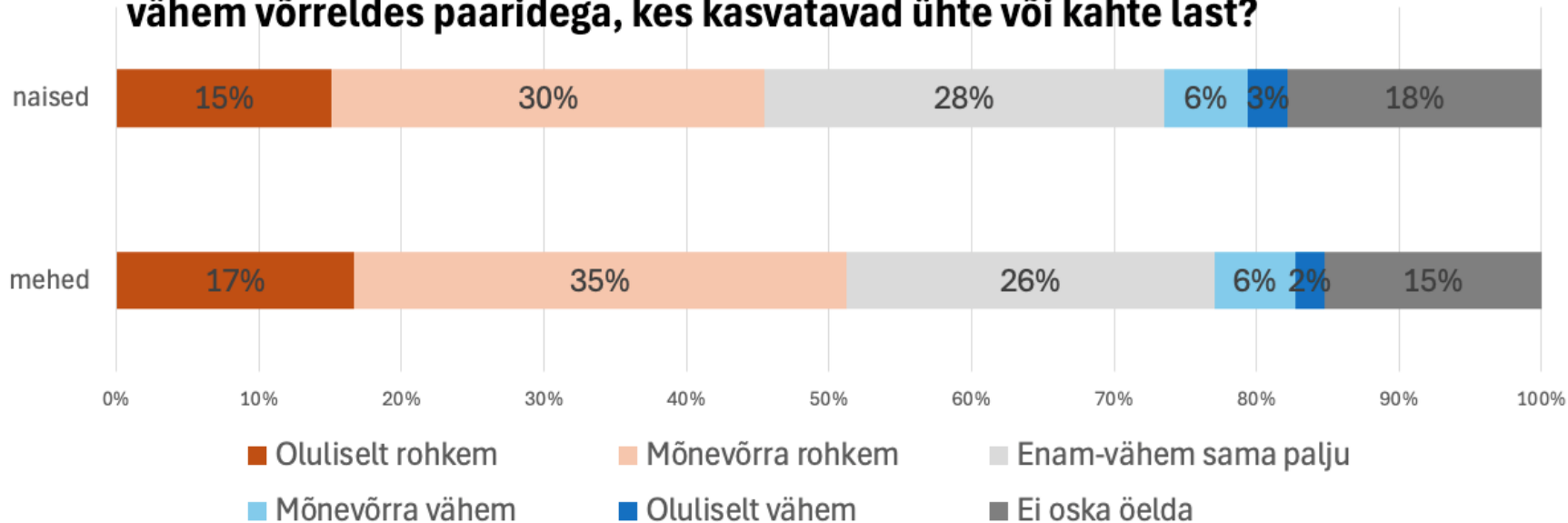
Keskmisest suuremate perede roll rahvastikutaastes

Kui suur osa Eesti noortest on Teie arvates pärit peredest, kus kasvas vähemalt kolm last?

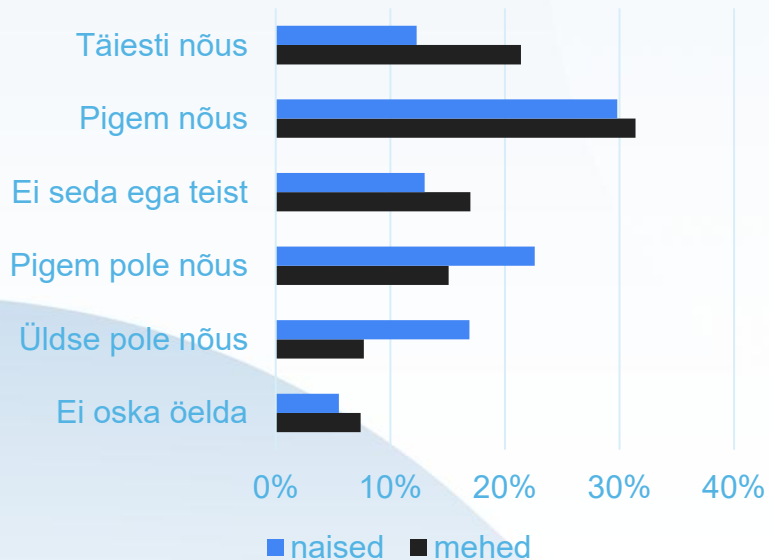
Toimetulek ja lapsed

Kas kolme lapsega paaride hulgas on kehvemal elujärjel peresid rohkem või vähem võrreldes paaridega, kes kasvatavad ühte või kahte last?

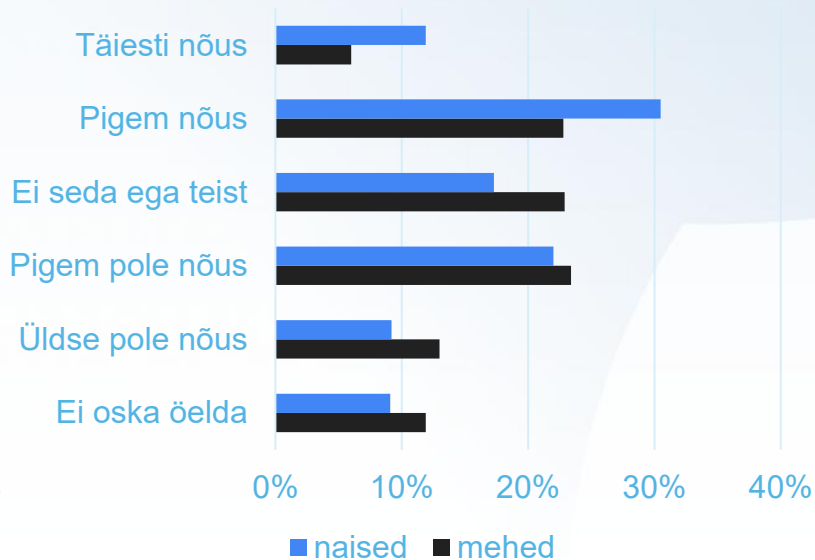

Viljakusteadlikkusega on probleeme

Emaks saamise vanuse tõus 30. eluaastast hilisemaks ei ole hea, sest see vähendab perede võimalusi saada rohkem kui üks laps

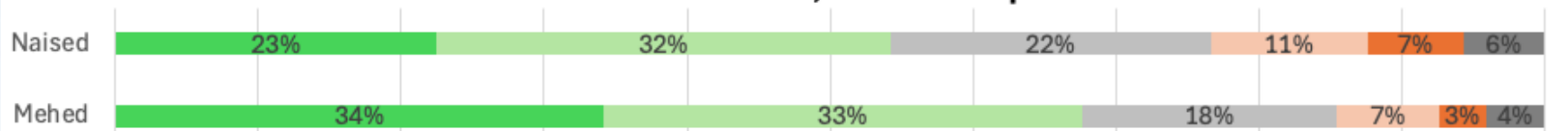
Emaks saamise vanuse tõus 30. eluaastast hilisemaks ei ole probleem, sest viljatusravi toel on ikka võimalik soovitud laste arvuni jõuda

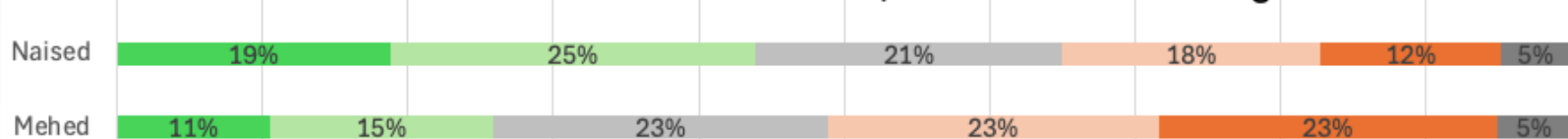
Hoiakud ja hinnangud

Kas sündimusest võib avalikkuses rääkida?

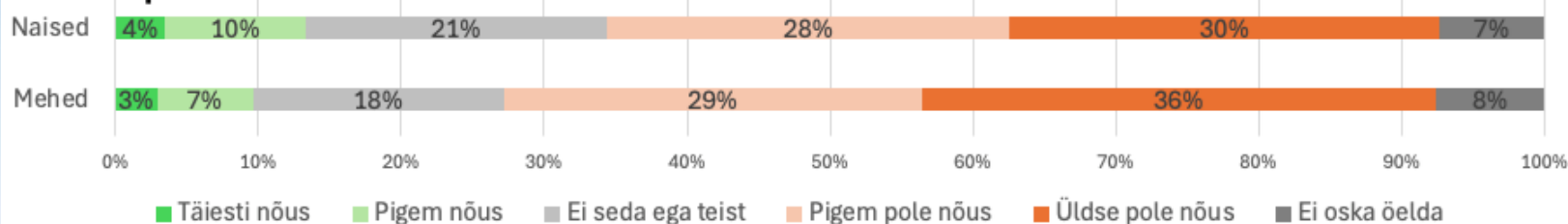
Madalast sündimusest tuleb meedias rääkida, sest see on probleem

Madalast sündimusest ei tohiks meedias rääkida, sest laste saamine on igaühe isiklik asi

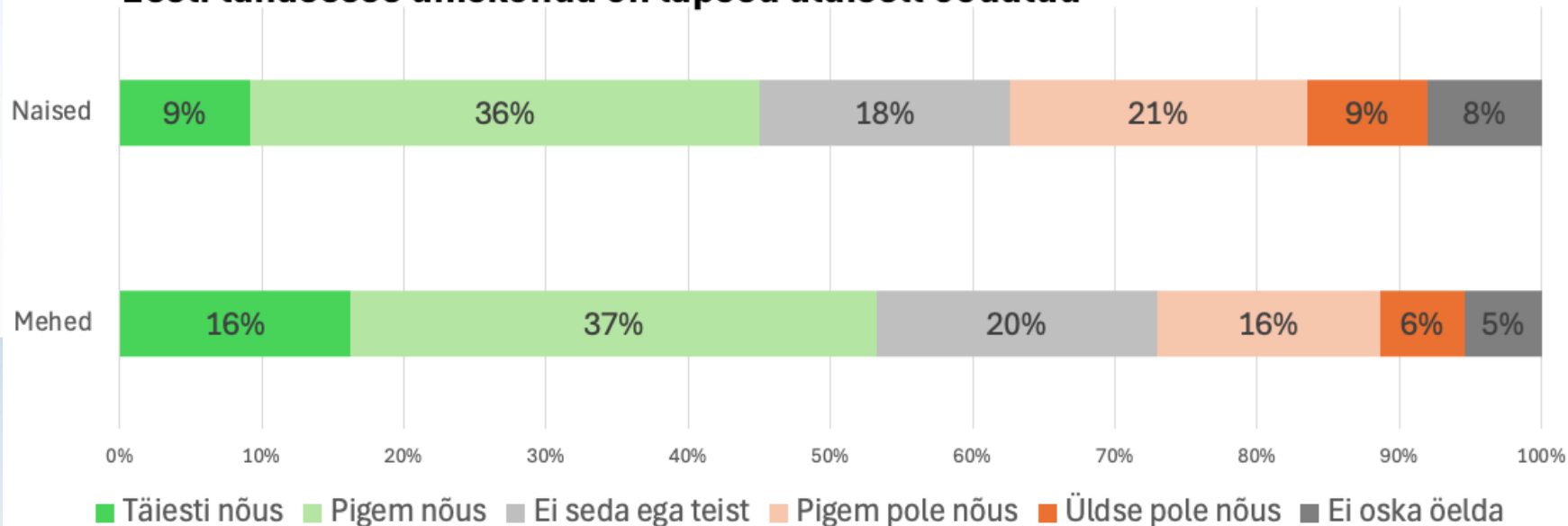

Madalast sündimusest ei tohiks meedias rääkida, sest see võib vähendada inimeste soovi lapsi saada

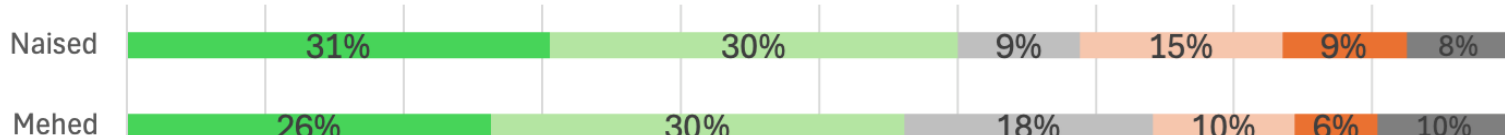
Ühiskond saaks olla lapsi soosivam

Eesti tänasesse ühiskonda on lapsed üldiselt oodatud

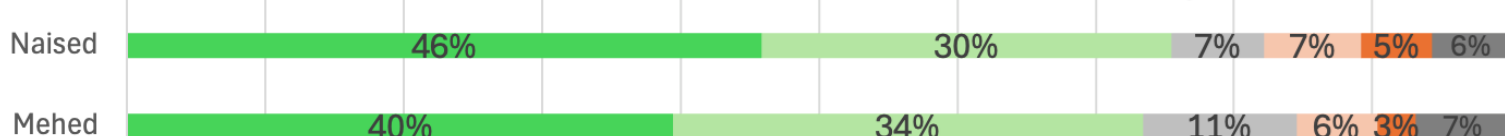

Palgatöö ja hooletöö

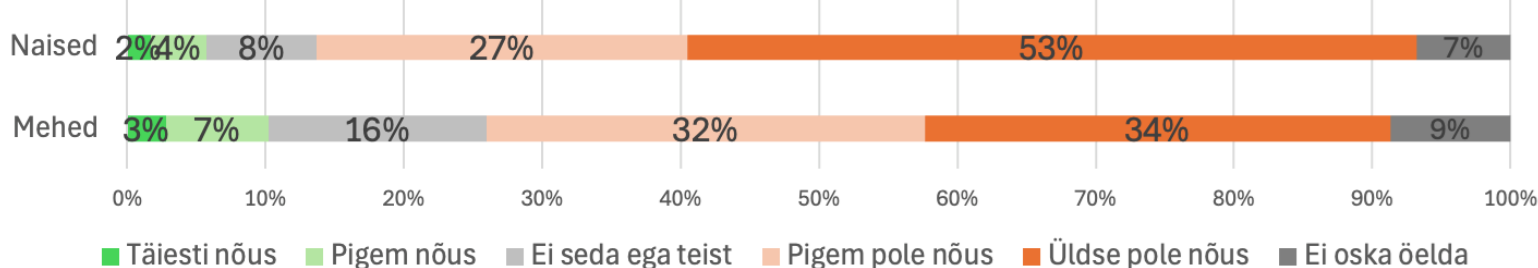
Olla koduperenaine on samaväärne eneseteostus nagu palgatöö

Laste kasvatamine on ühiskonna jaoks sama väärtuslik kui palgatöö

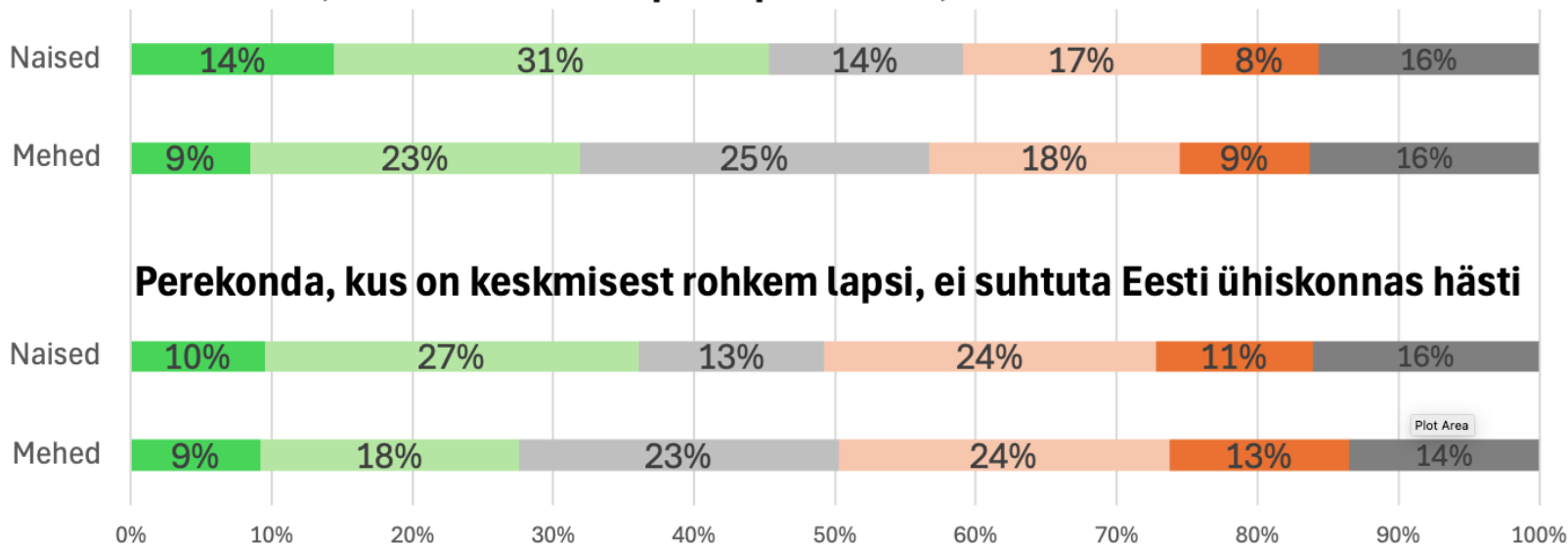

Väikelaste kasvatamine on kergem kui palgatöö

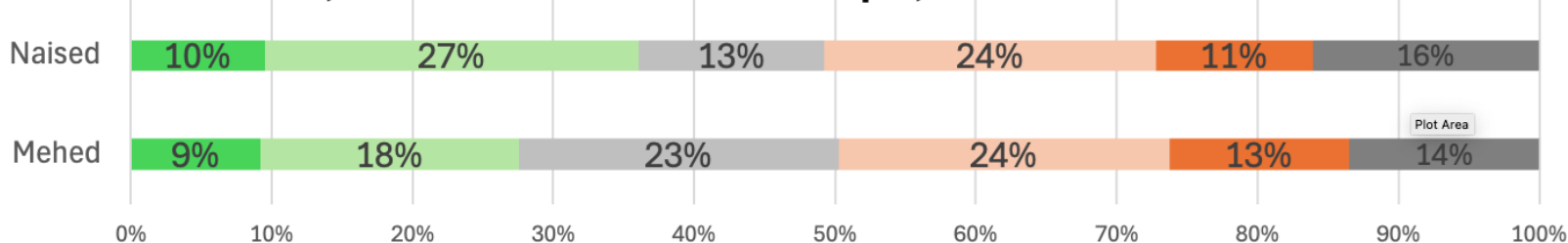

Suhtumine: lastevabad ja suured pered

Perekonda, kuhu teadlikult lapsi ei planeerita, ei suhtuta Eesti ühiskonnas hästi

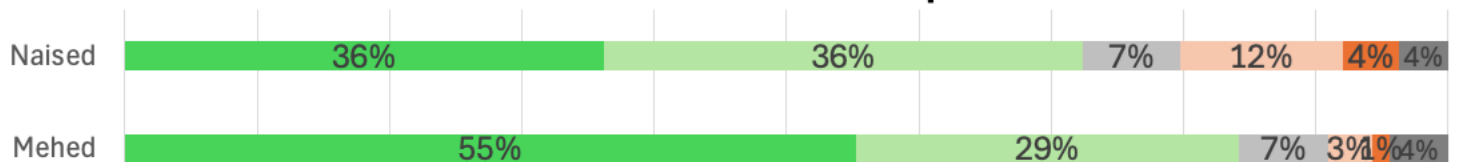
Perekonda, kus on keskmisest rohkem lapsi, ei suhtuta Eesti ühiskonnas hästi

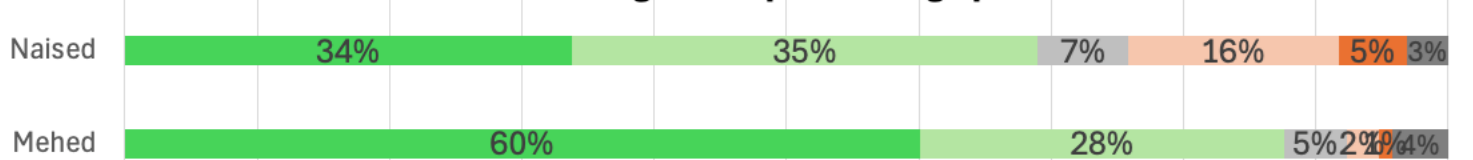
Täiesti nõus Pigem nõus Ei seda ega teist Pigem pole nõus Üldse pole nõus Ei oska öelda

Hinnang tööjaotusele kodus

Minu abikaasa/elukaaslane osaleb kodutöodes piisaval määral

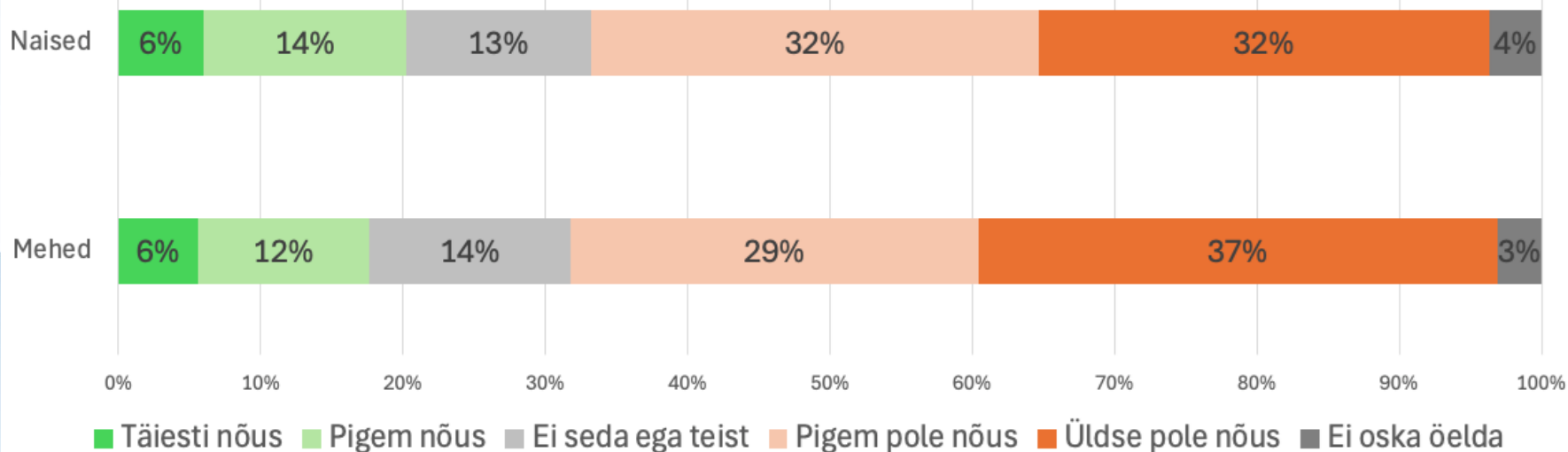
Minu abikaasa/elukaaslane tegeleb lapse/lastega piisaval määral

■ Täiesti nõus ■ Pigem nõus ■ Ei seda ega teist ■ Pigem pole nõus ■ Üldse pole nõus ■ Ei oska öelda

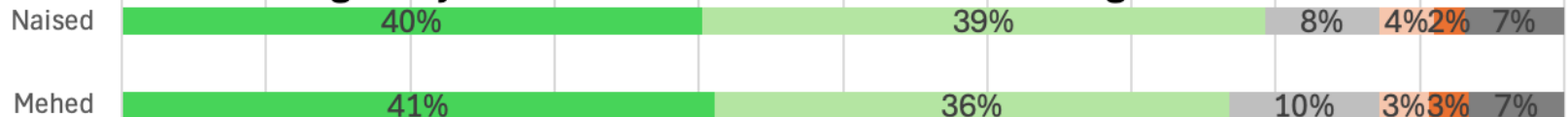
Riigil nähakse olulist rolli

Riik ei saa sündimuse toetamiseks midagi olulist teha, sest laste saamine on igaühe isiklik asi

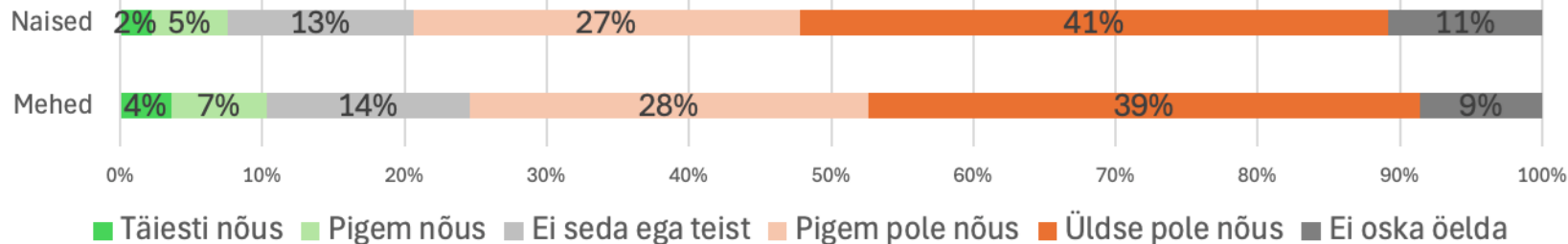

Erakondadelt oodatakse koostööd

Erakonnad peaksid laste saamise ja kasvatamise toetamiseks rohkem koostööd tegema ja selles valdkonnas vähem üksteisega konkureerima

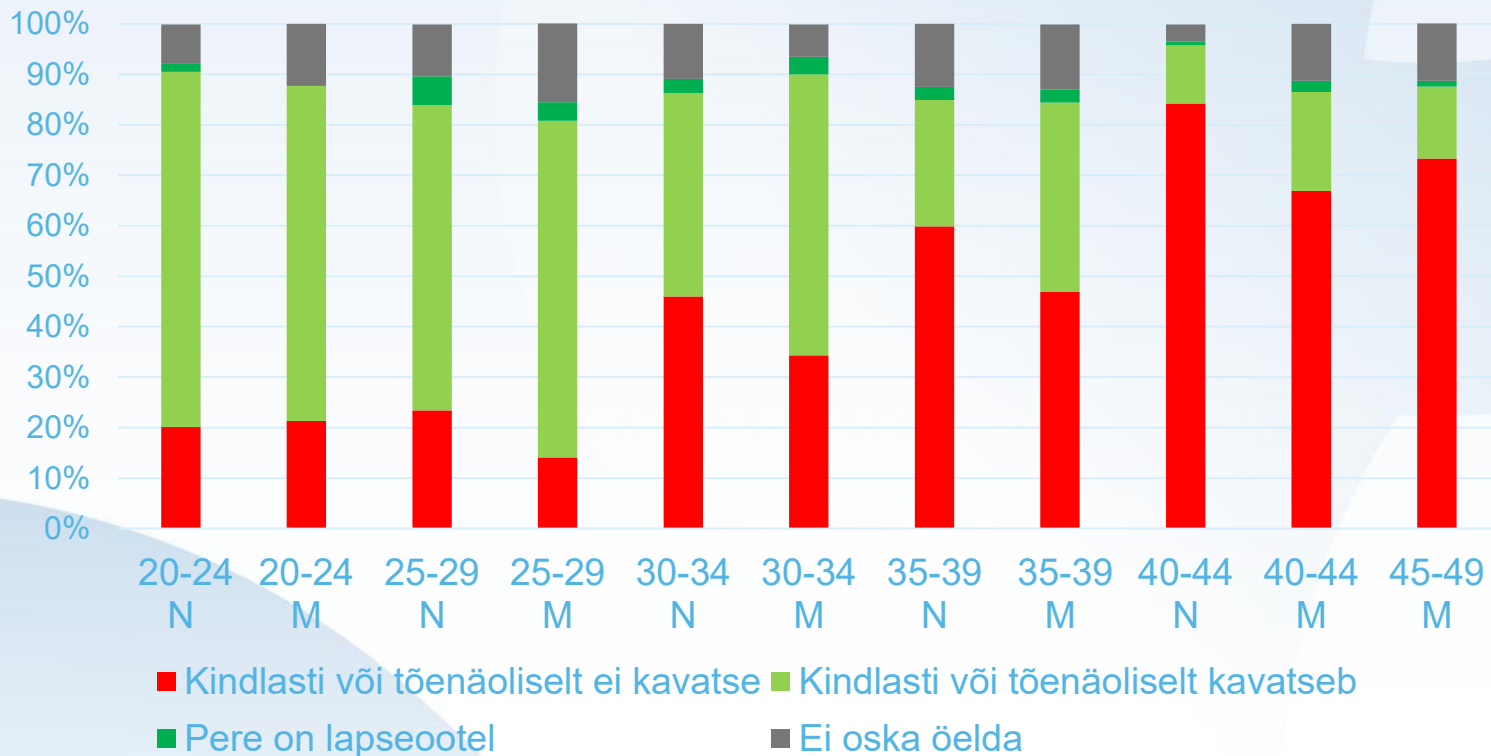

Erakondade suurem koostöö laste saamise ja kasvatamise toetamiseks pole vajalik, sest ainult konkurents aitab leida parimad lahendused

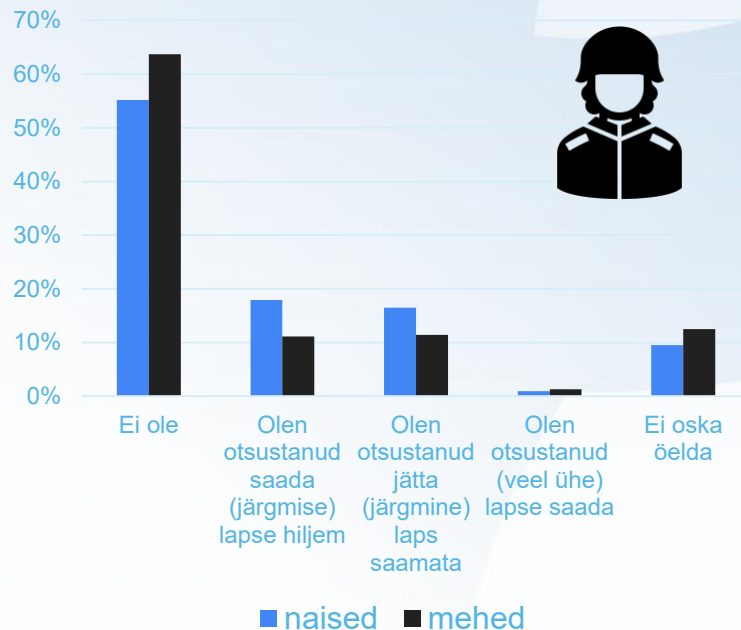
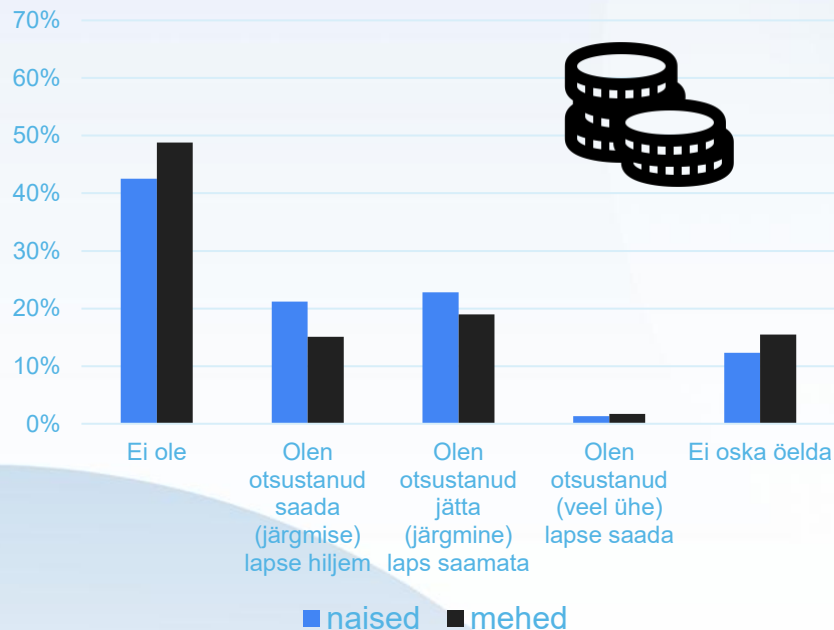

Lapsesaamisplaanid

Kas Te kavatsete tulevikus (veel) lapsi saada?

Kas elukalliduse tõus või sõda on mõjutanud?

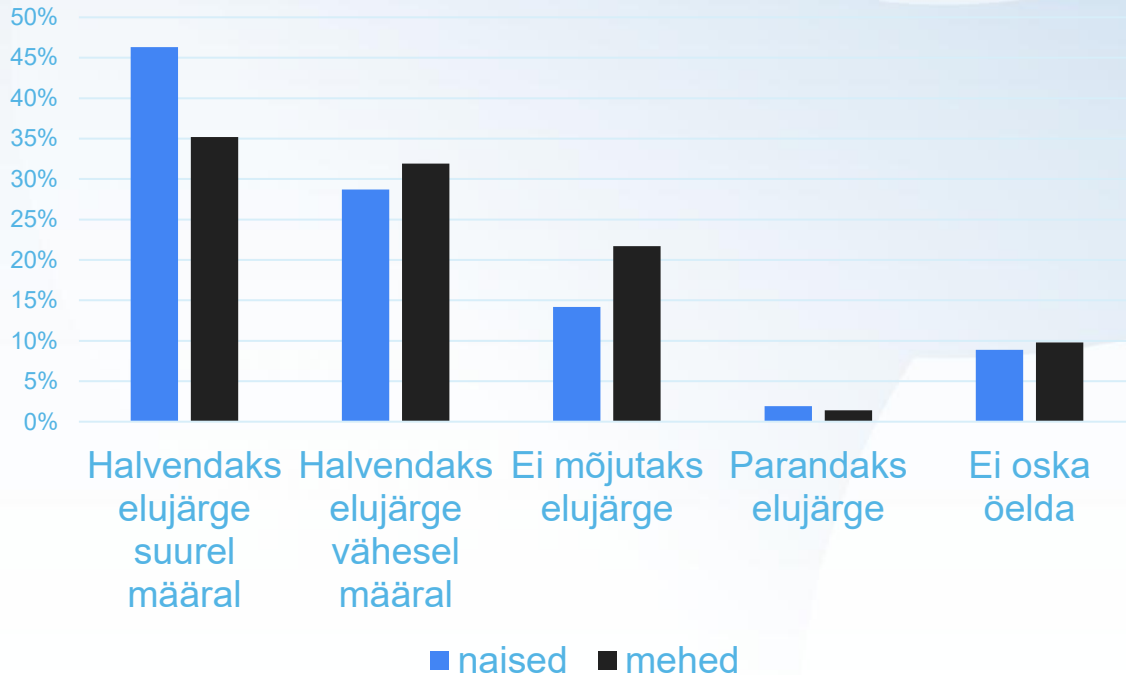

Joonis 1: Mõeldes tagasi 2021. aastast alanud kiirele elukalliduse tõusule eelnenud ajale, kas olete oma lapsesaamise plaane elukalliduse tõusust tulenevalt muutnud ja kuidas?

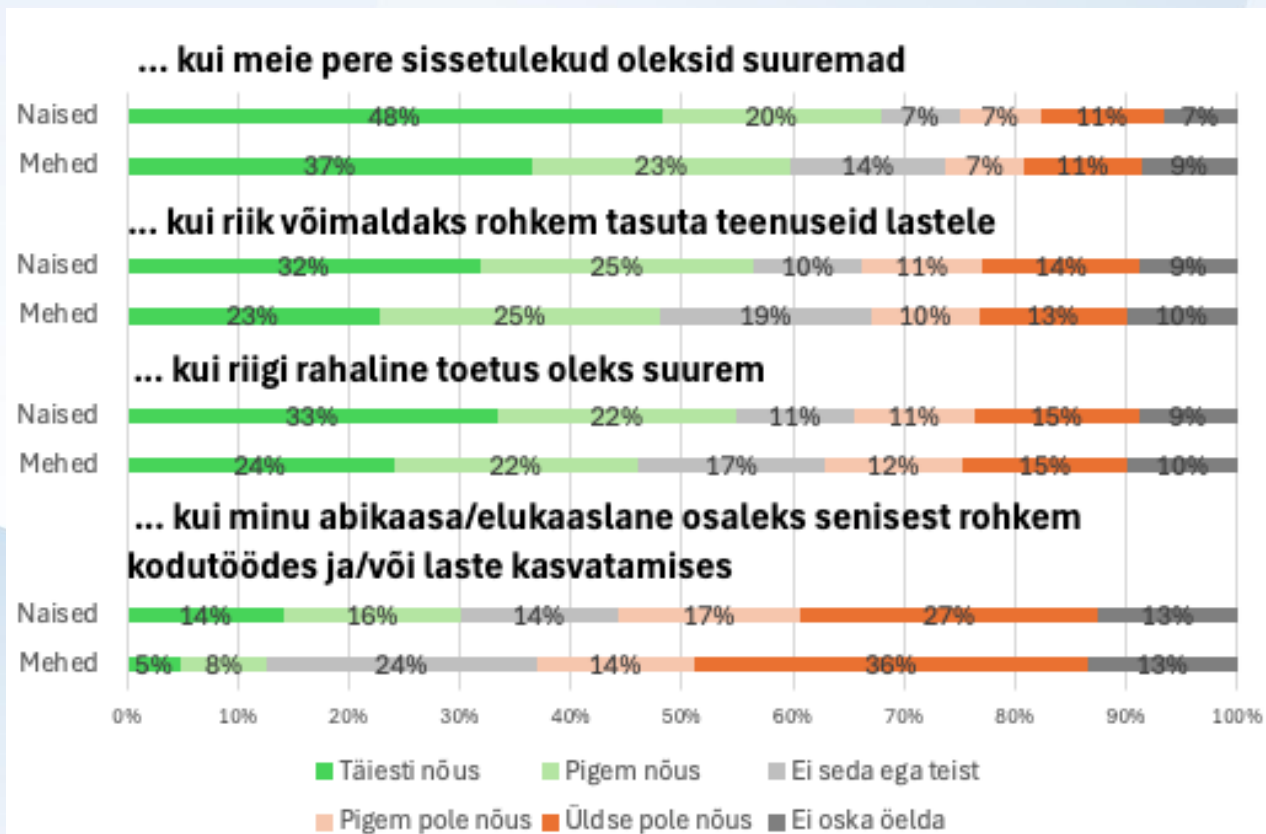
Joonis 2: Mõeldes tagasi täiemahulise Ukraina sõja eelsele ajale (enne 24. veebruari 2022), kas olete oma lapsesaamise plaane sõjast tulenevalt muutnud ja kuidas?

Kui saaksite praegu (veel ühe) lapse, kuidas see mõjutaks Teie leibkonna majanduslikku elujärge?

Suhteliselt suuremat negatiivset mõju tajuvad naised, samuti nii mehed kui naised, kellel (veel) lapsi pole.

Minu soovi saada (veel üks) laps suurendaks oluliselt see:

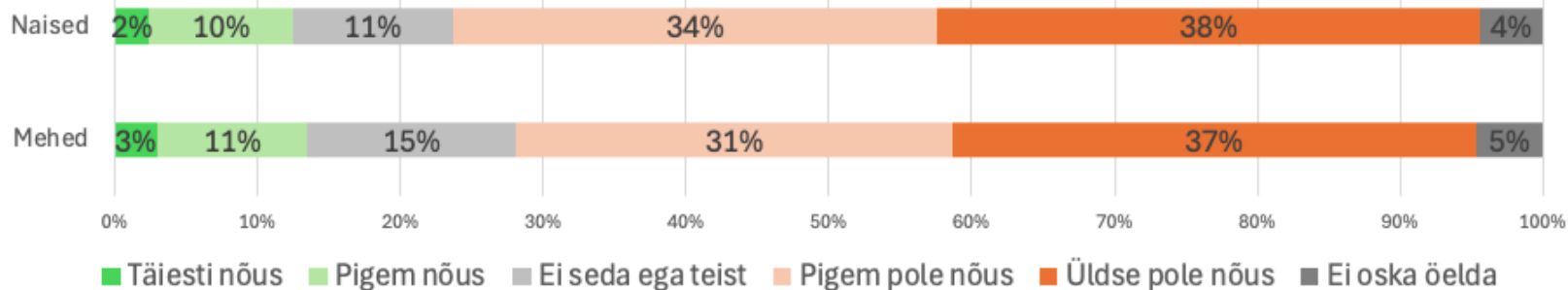
Perepoliitika ja täiendavad võimalused

Kas riik toetab laste kasvatamist juba piisavalt?

Riik peaks laste saamist ja kasvatamist senisest rohkem toetama

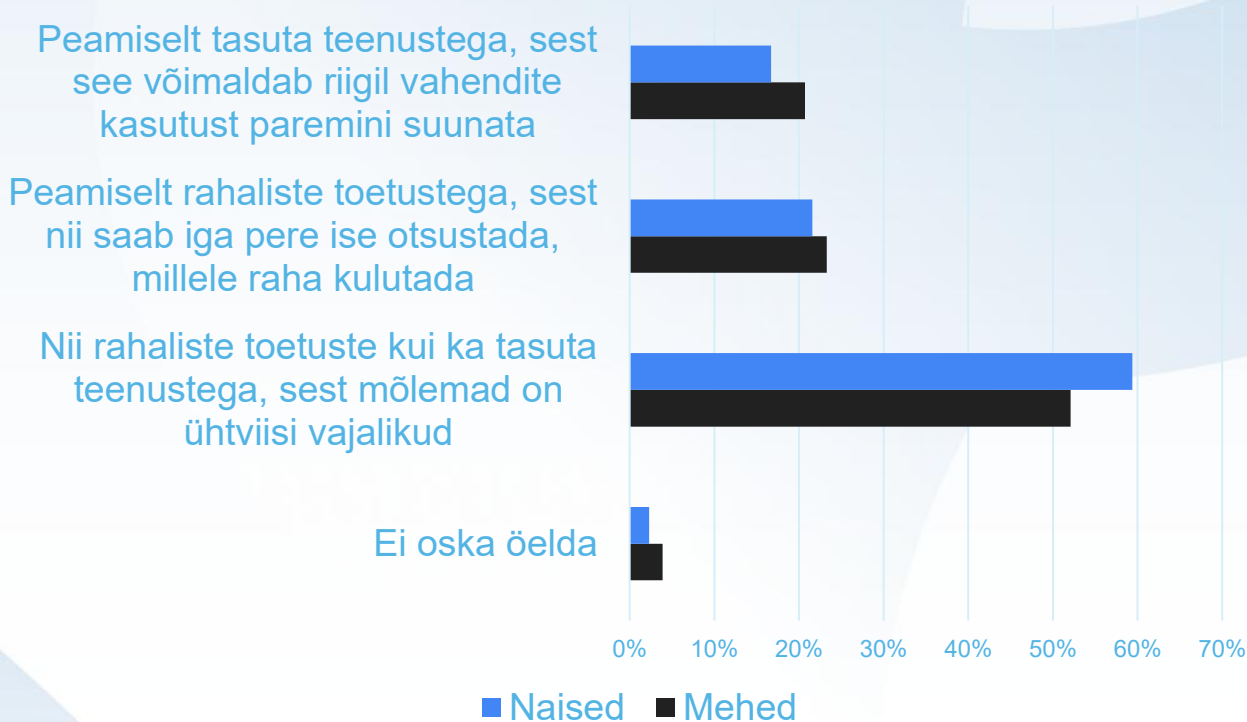

Eesti perepoliitika on juba piisavalt hea ja sellesse pole vaja täiendavalt panustada

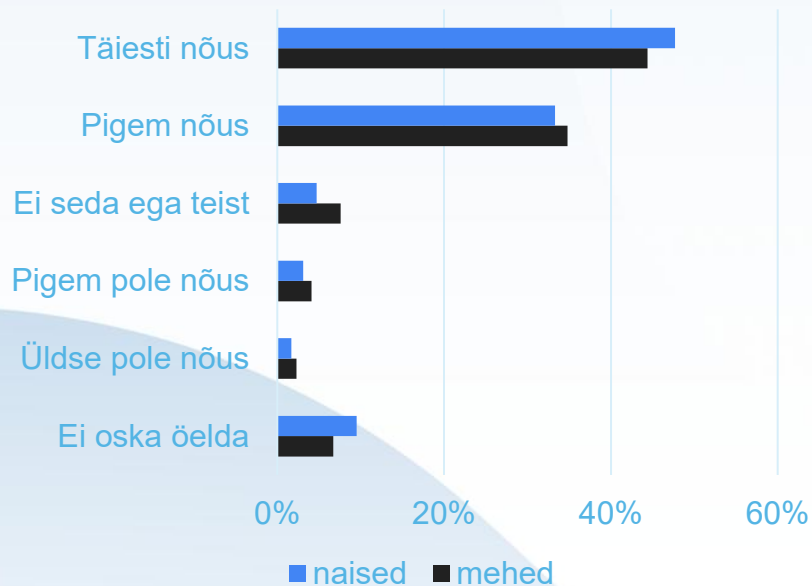
Kas Teie arvates on õigem toetada lastega peresid rahaliste toetuste või tasuta teenustega?

Gruppide vahel ebaolulised erinevused. Selgelt eristuvad vaid 3+ lapse isad, kes eelistavad tasuta teenuseid harvem (8%-14%)

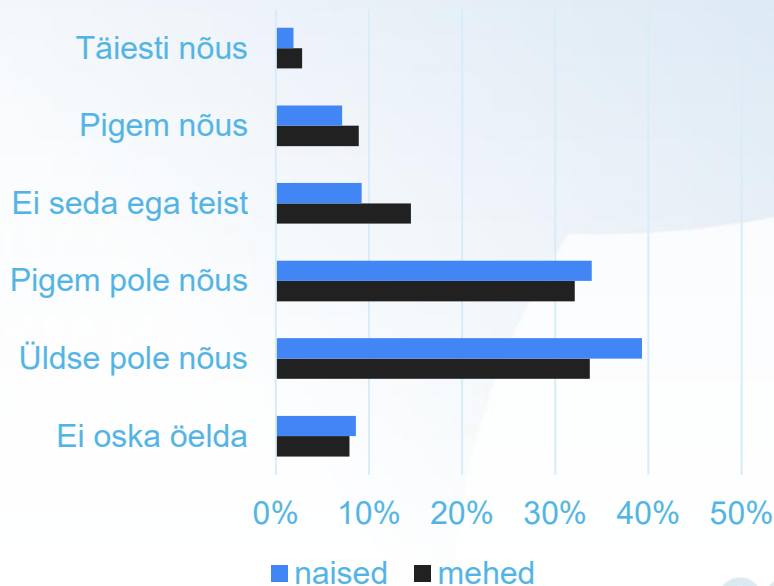

Toetuste indekseerimine

Lastetoetused peab indekseerima,
muidu jäävad need elukalliduse tõusust
maha

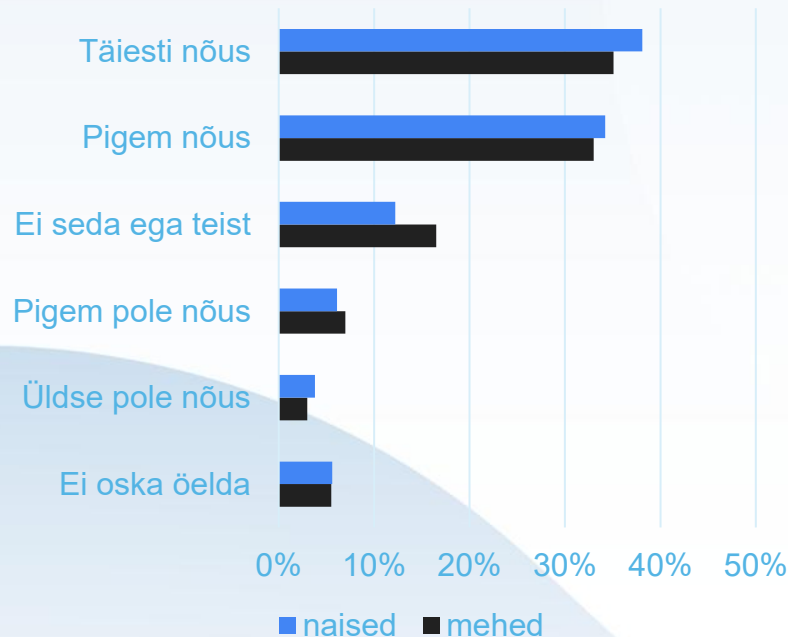

Piisab lastetoetuste tõstmisest üks
kord viie aasta jooksul või harvemini,
sest riigi võimalused on piiratud

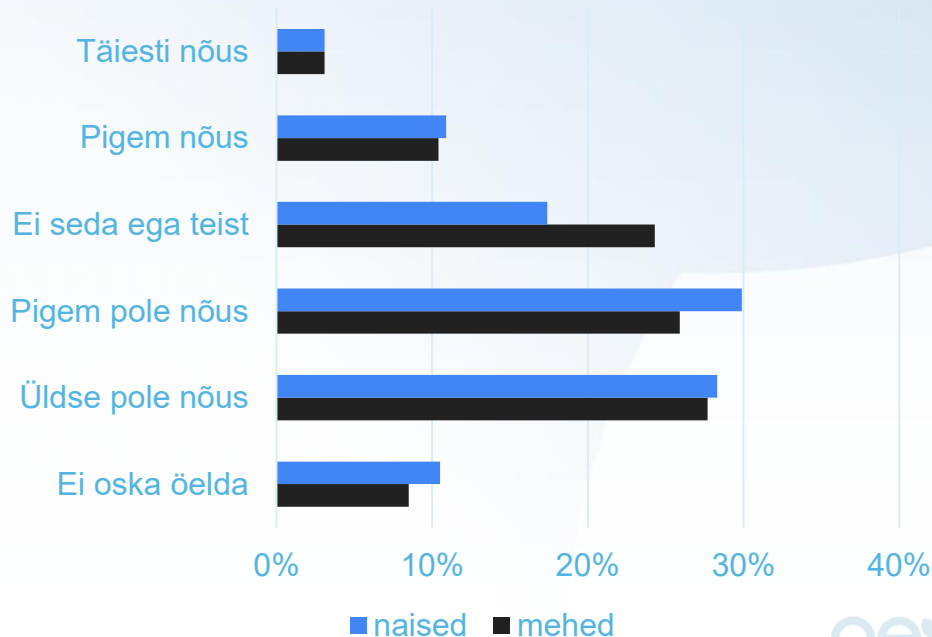

Indekseerimine: toetused vs pension

On ebaõiglane, kui pensione suurendatakse igal aastal, aga lastetoetusi ei suurendata

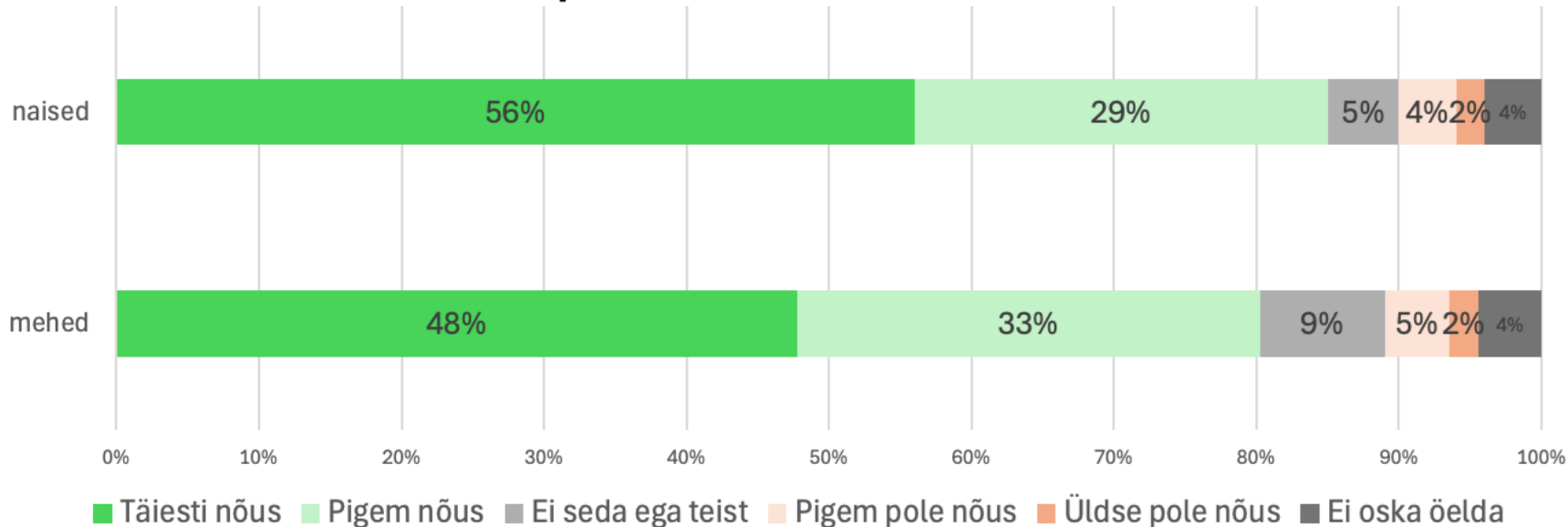

Erinevalt pensionidest ei pea lastetoetusi regulaarselt suurendama, sest pensionärid on Eestis kehvemal järjel kui lastega pered

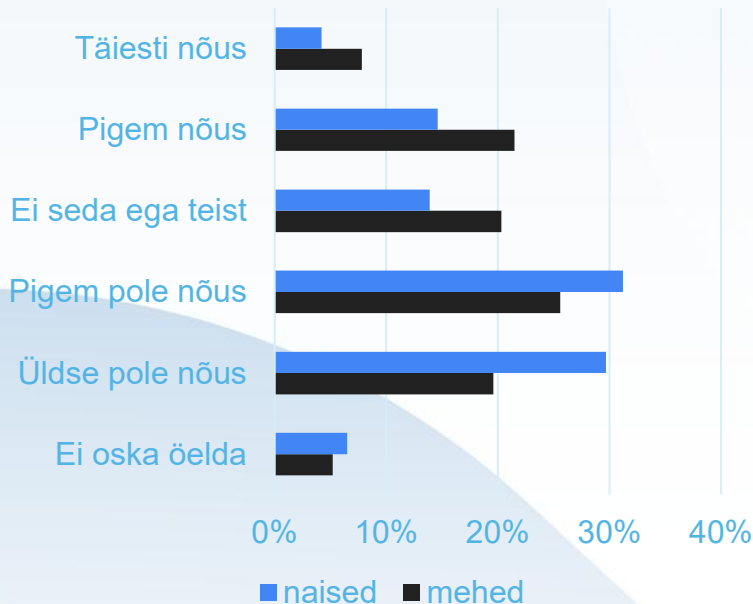
Kas lastetoetusi tuleks suurendada?

Laste eest makstavaid lapsetoetusi tuleks suurendada

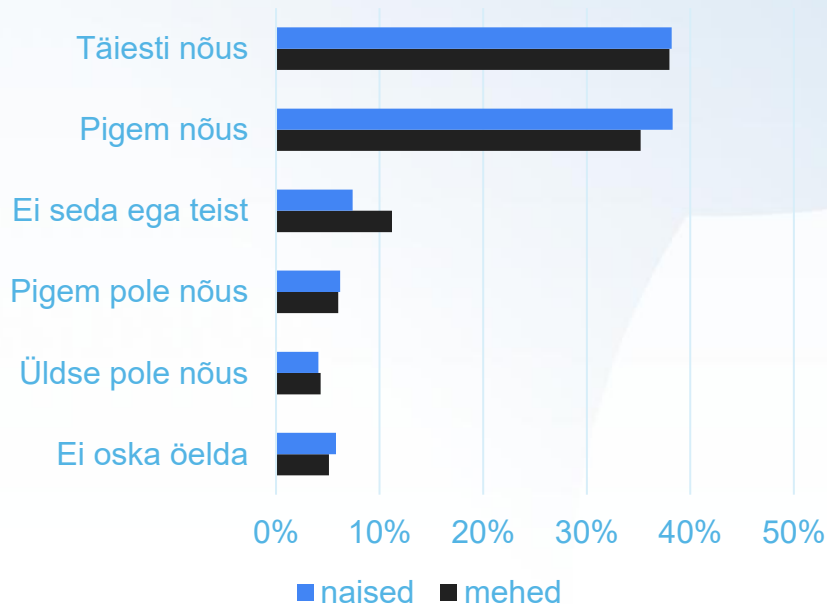

Toetused: vajaduspõhine vs universaalne

Laste kasvatamisel peaks riik toetama üksnes kehvel elujärgel peresid, sest see võimaldab riigil raha kokku hoida

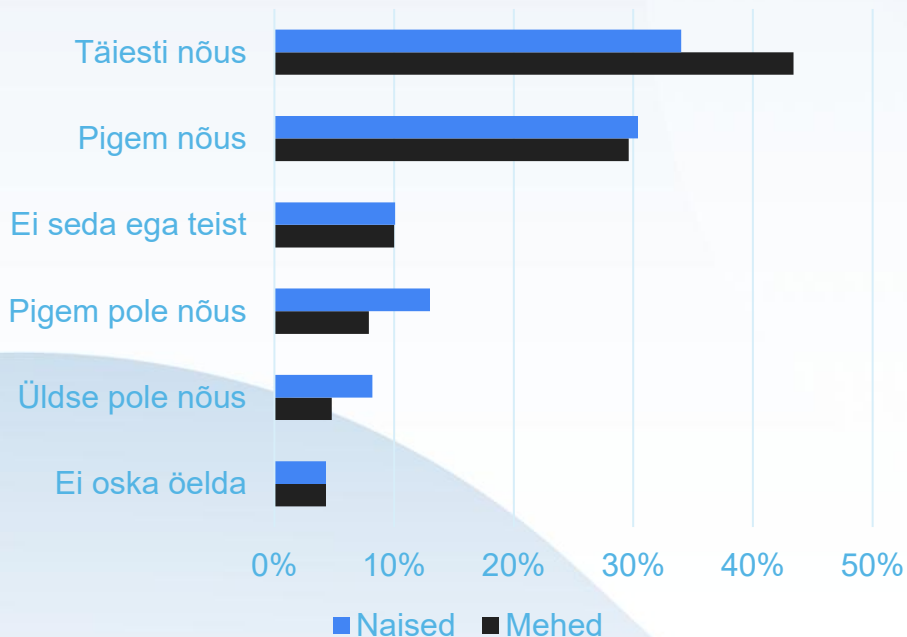

Õigus toetusele peab olema kõigil lastega peredel, kuid väga jõukatele võiks luua lihtsa võimaluse toetusest vabatahtlikult loobuda

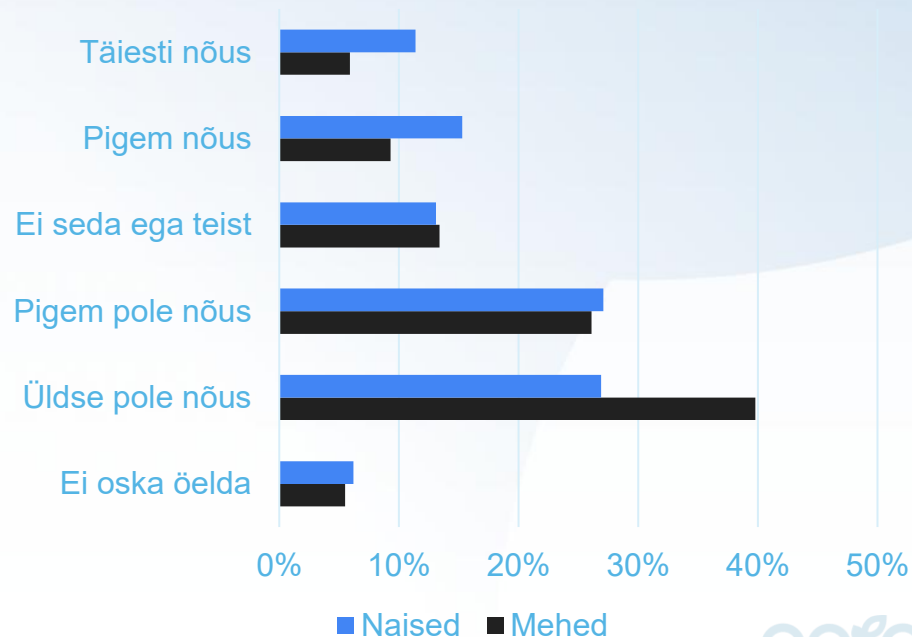

Lasterikkad vs väiksemad pered

Suurema laste arvuga peredele makstav peretoetus on õigustatud, kuna nende kogukulud lastele on suuremad

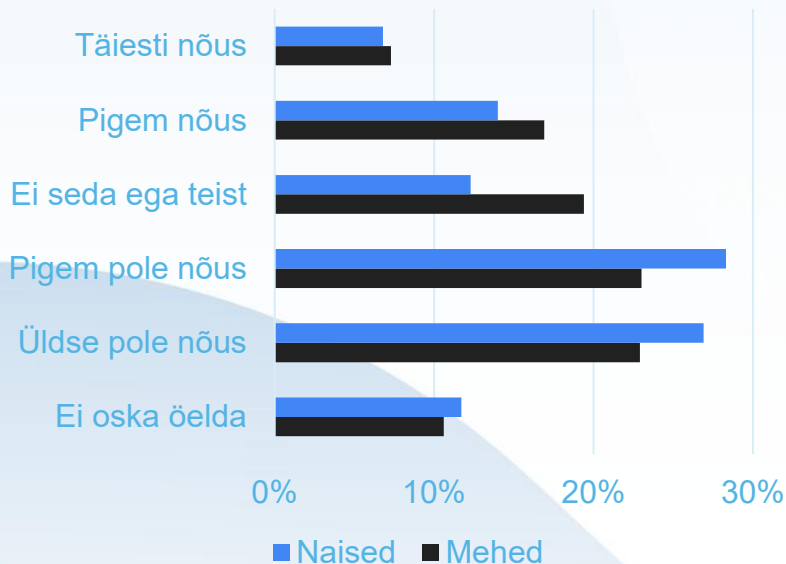

Lasterikastele peredele pole vaja peretoetust maksta, sest see diskrimineerib ühe ja kahe lapsega peresid

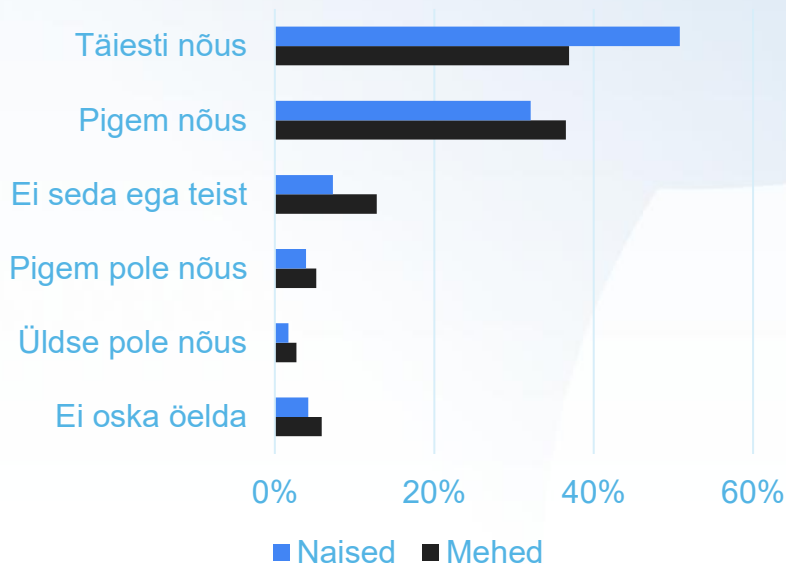

Üksikvanemad ja üksi last kasvatavad vanemad

Üksikvanemate toetust ei tohiks oluliselt suurendada, kuna siis võidakse jätta lapse isa meelega sünnitunnistusele kandmata

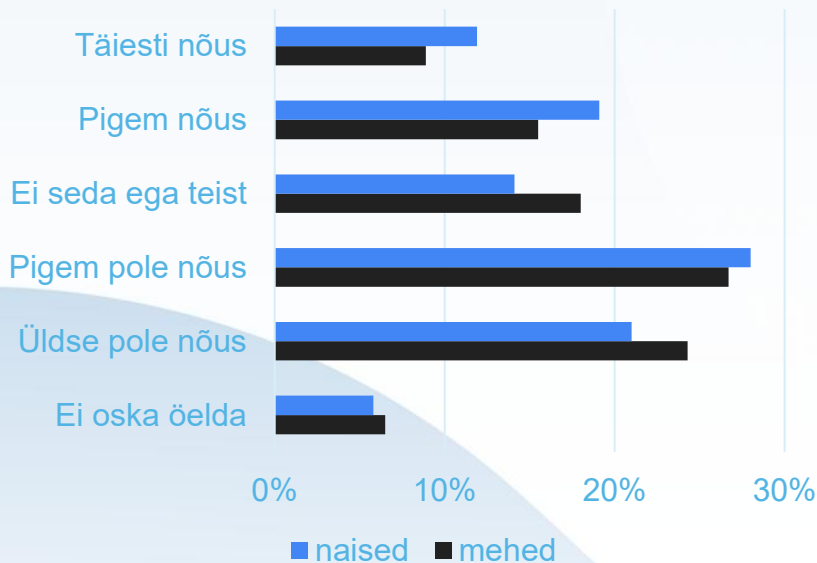

Riik peaks senisest enam toetama üksi last kasvatavaid vanemaid, kui lapse teine vanem ei taha või ei suuda elatise maksmise kohustust täita

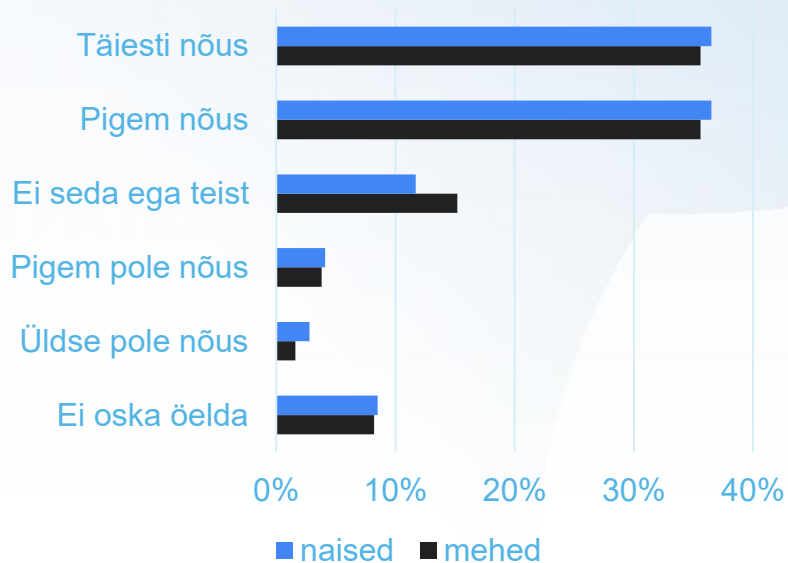

Kas perepoliitika peaks noori toetama?

Enne 30. eluaastat on liiga vara esimese lapse sünniks, sest normaalsele elujärjele jõudmine võtab rohkem aega

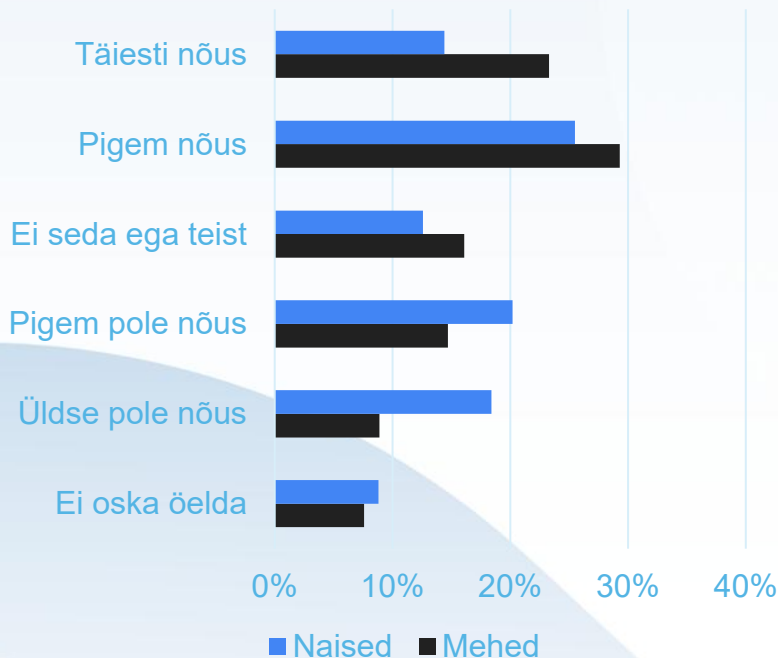

Perepoliitika peaks pakkuma senisest rohkem tuge, et esimese lapse saamine 30. eluaastaks oleks hõlpsam

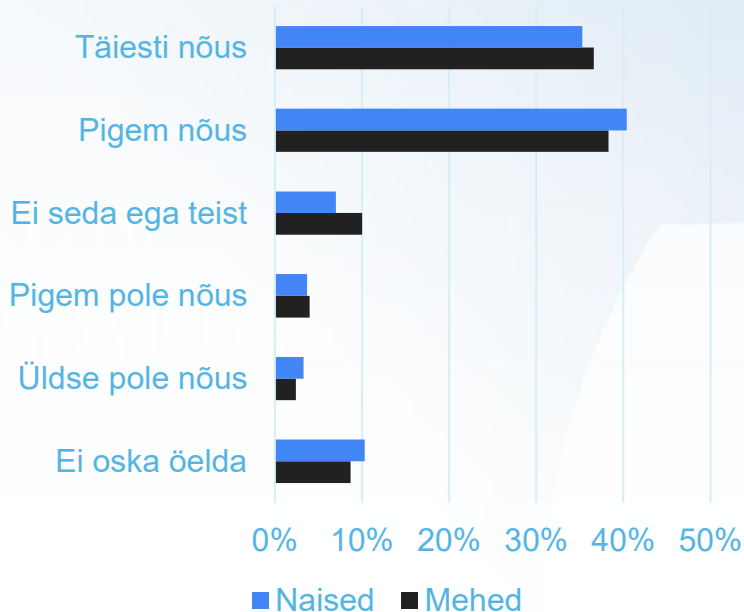

Vanemahüvitise muudatused

Hõlbustada laste saamist nooremas eas, makstes alla 30-aastastele tavalisest suuremat vanemahüvitist

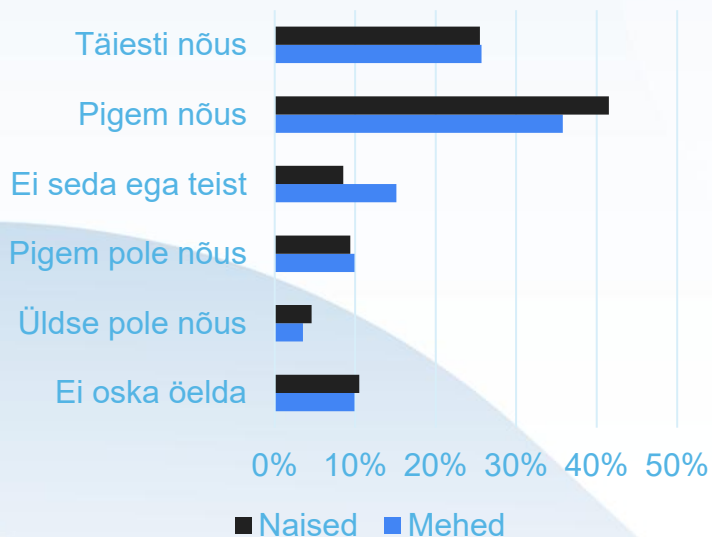

Kui saadakse mitu last järjest, siis indekseerida väljateenitud vanemahüvitis, et see ei jääks palga- ja elukalliduse tõusust maha

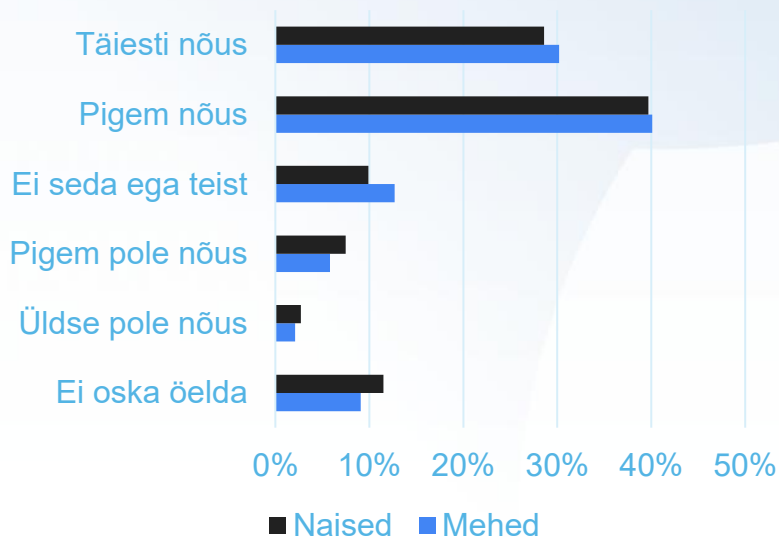

Vanemahüvitis vanavanemale või pool-ja-pool

Lubada soovi korral lapsevanemate asemel vanemahüvitist saada vanavanemal või lähisugulasel, kes last hoiab

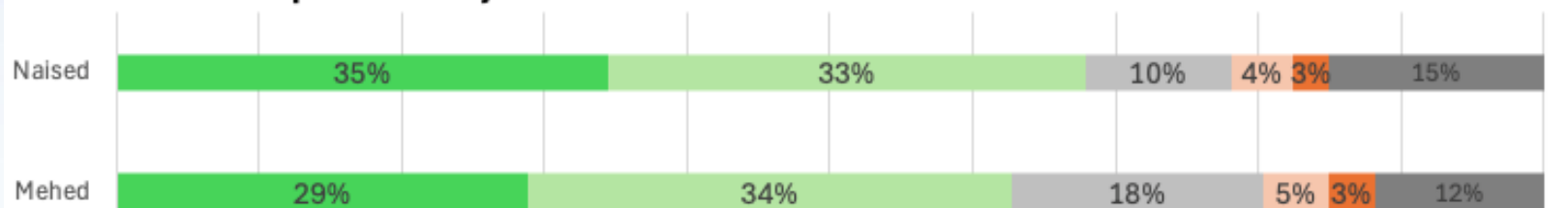

Lubada soovi korral vanemahüvitist saada mõlemal vanemal korraga, nii et mõlemad töötavad poole koormusega ja kumbki saab hüvitist poole ulatuses

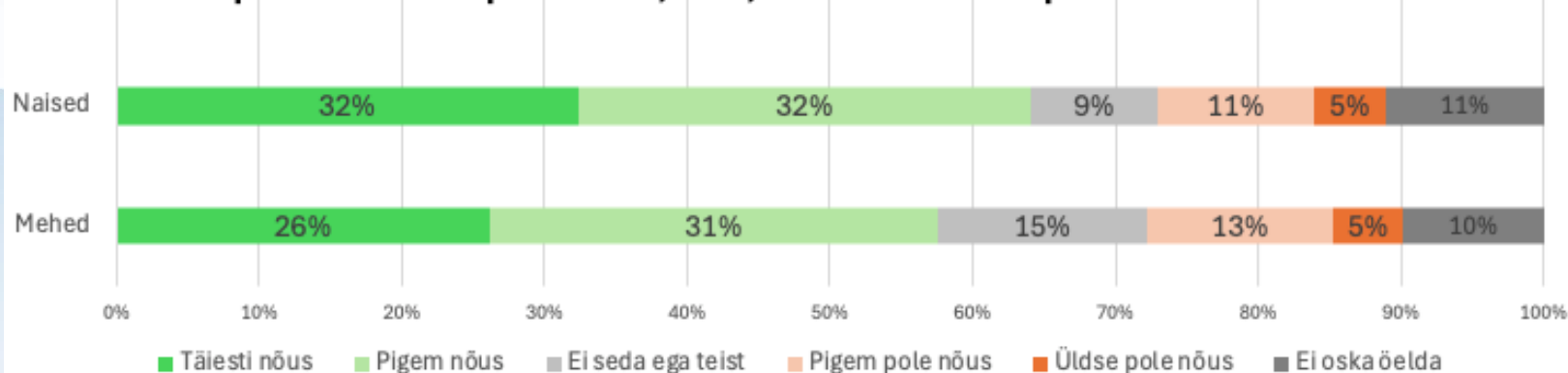

Veel poliitikavalikuid

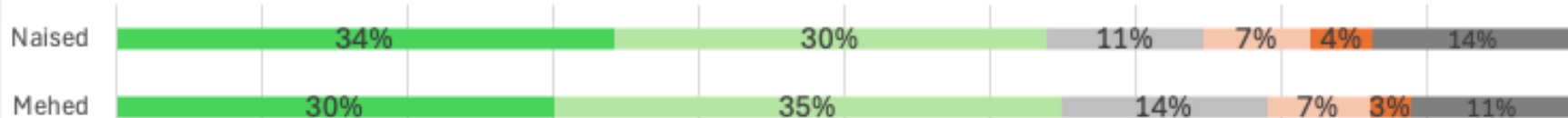
Parandada paarisuhete ja vanemlusalaste teadmiste andmist

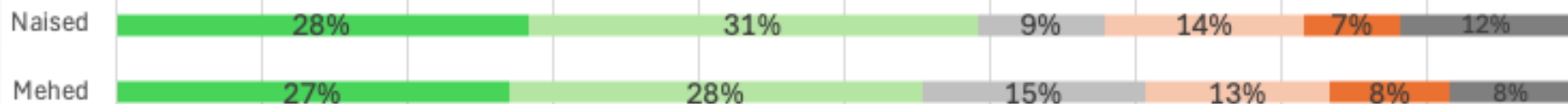
Maksta perele koduse lapse toetust, kui 1,5 kuni 3-aastane laps ei käi lasteaias

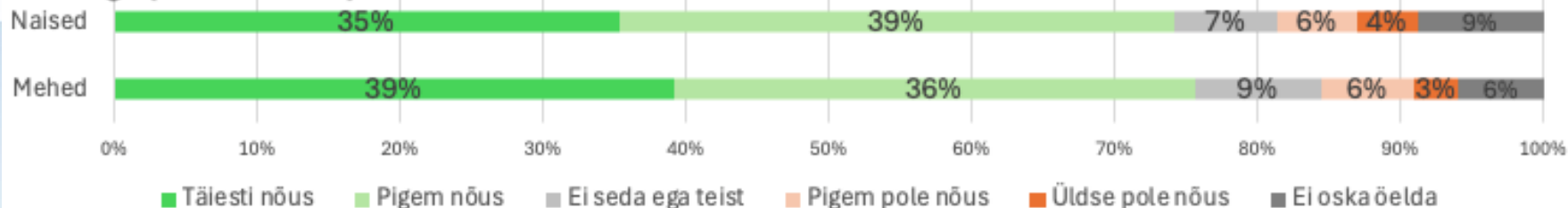
Arvestada laste üleskasvatamisel tehtud tööd senisest oluliselt rohkem pensioni suuruse määramisel

Anda esimese lapse sünni järel vanematele võimalus valida, kas saada igakuiselt esimese lapse toetust (praegu 80 eurot kuus) või selle asemel ühe korraga 15 000 eurot toetust, et osta või renoveerida kodu

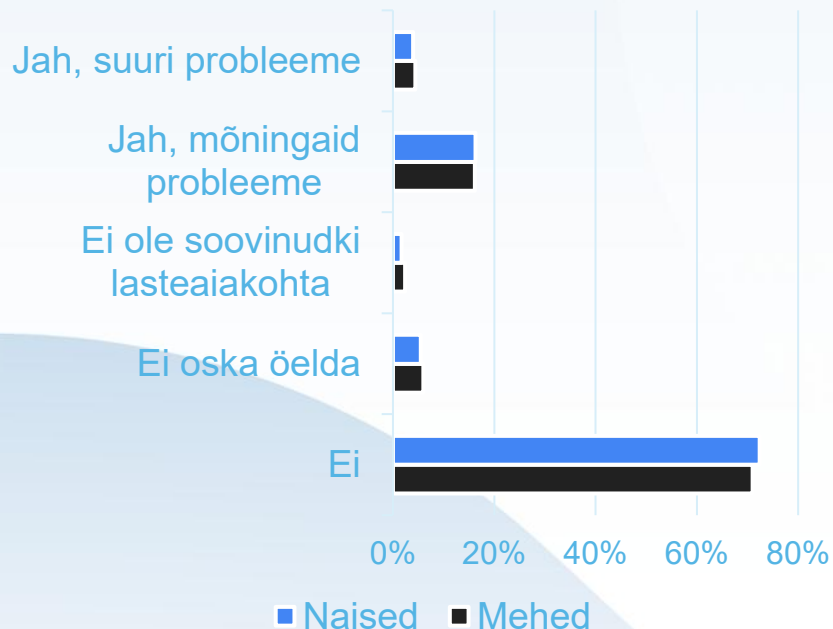
Võimaldada noortele peredele riigi käendatud eluasemelaenu, mille jääki vähendatakse iga lapse sünniga (nt 25% võrra)

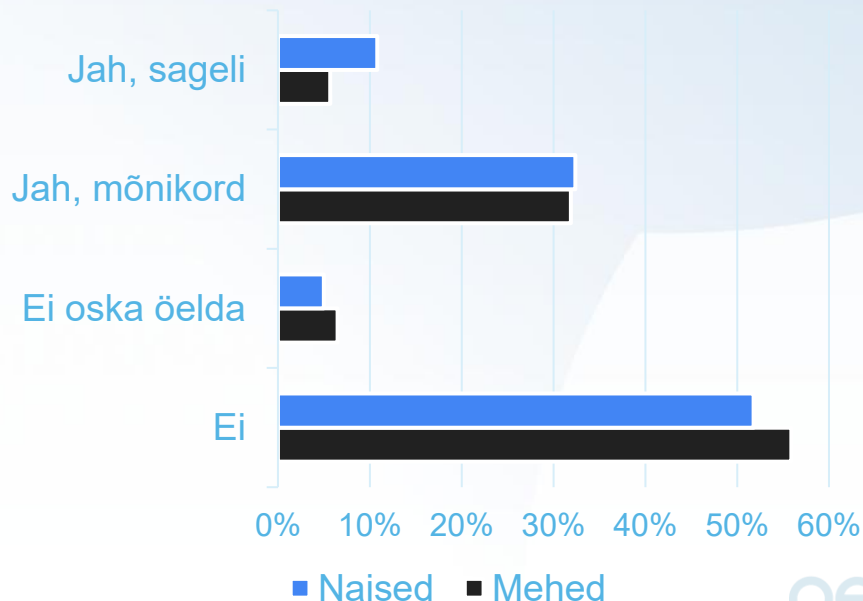
Lasteaed ja lastehoiu võimalused

Katmata vajadused

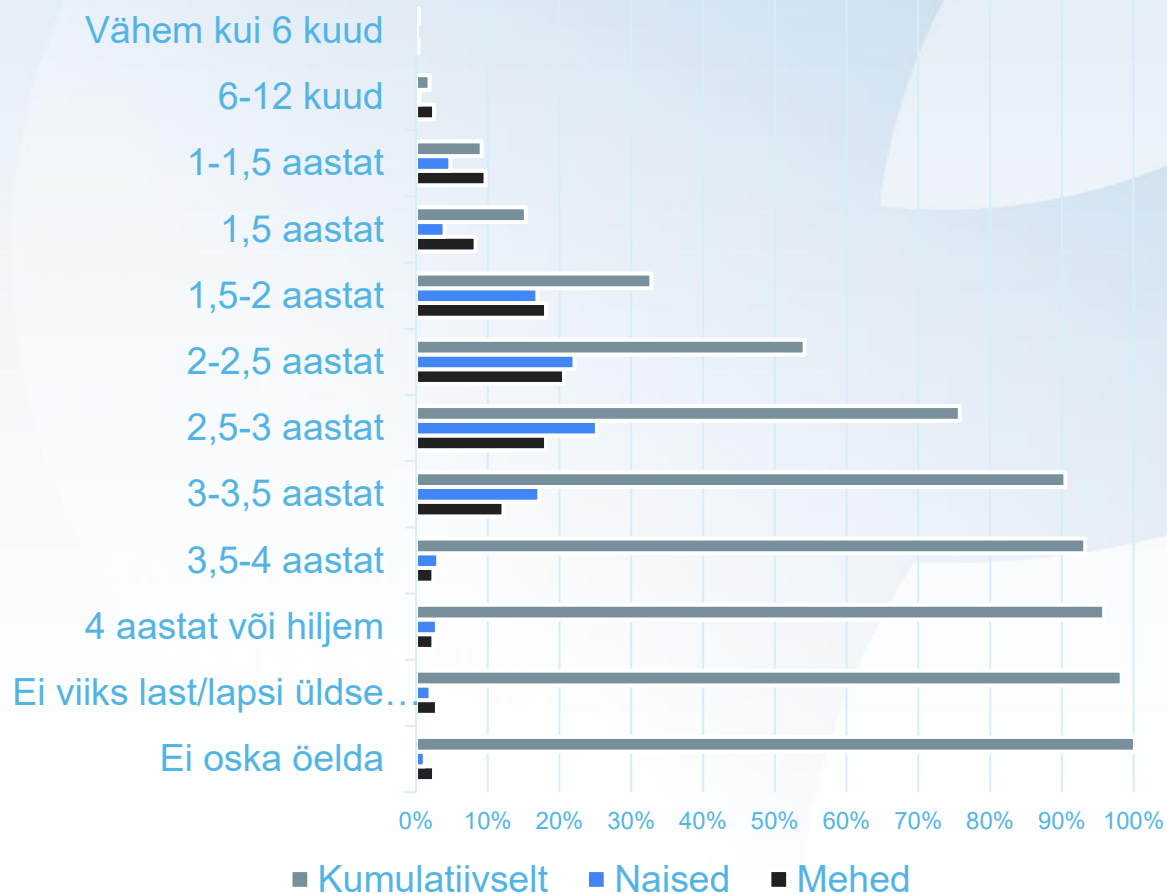
Kas Teil isiklikult on olnud probleeme lasteaiakoha saamisega enda lapsele?

Kas Te olete tundnud puudust lastehoiu võimalusest väljaspool lasteaia tavapäraseid lahtiolekuaegu?

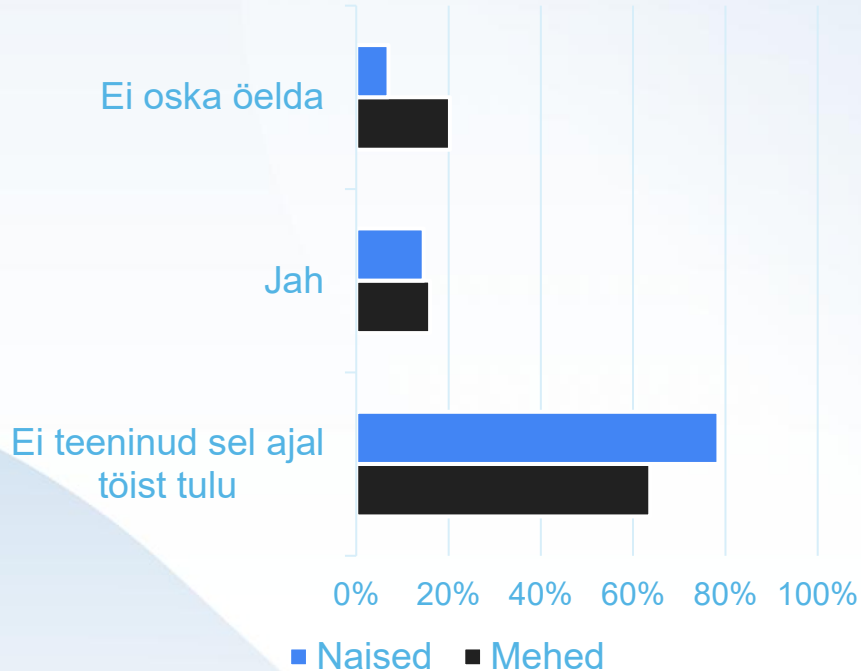

Milline on Teie
arvates sobilik
vanus lapse
lasteaeda või -
hoidu viimiseks,
juhul kui Teil
oleks
majanduslikult
võimalik last
seni kodus
kasvatada?

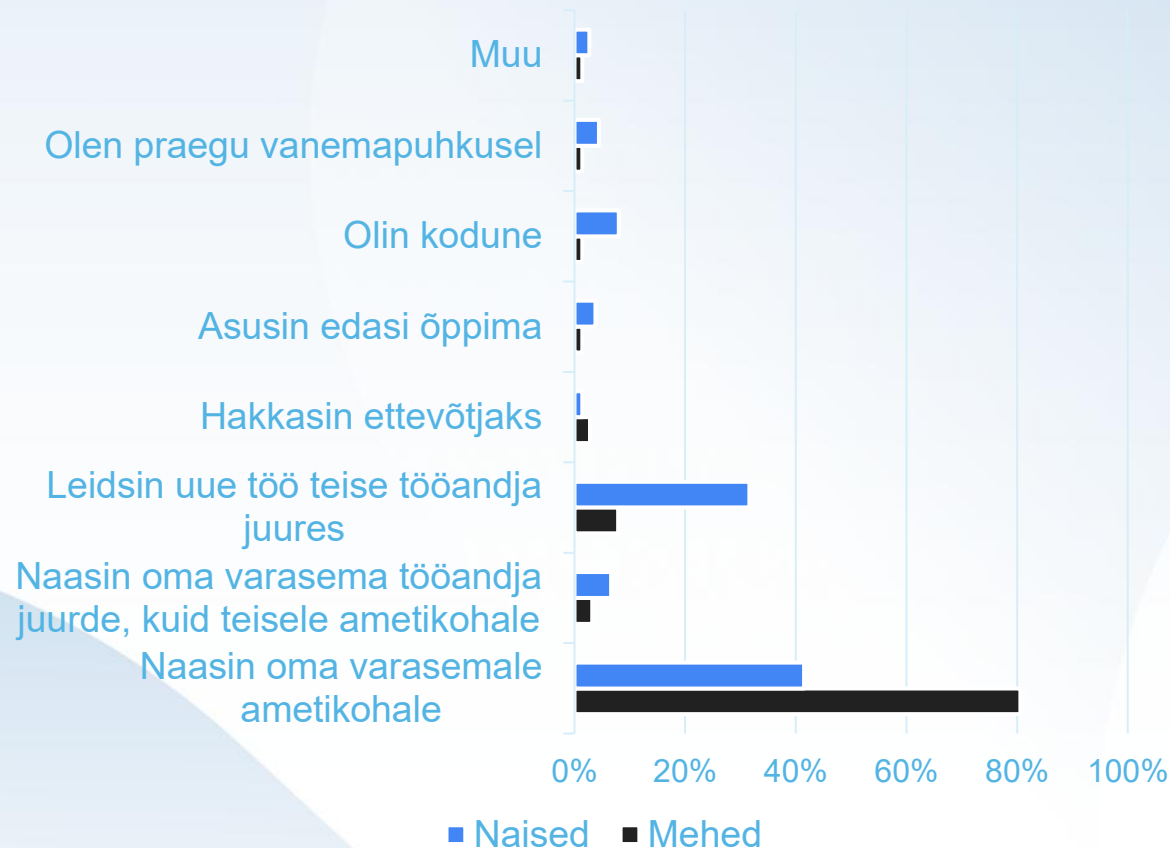

Vanemahüvitis ja vanemapuhkus

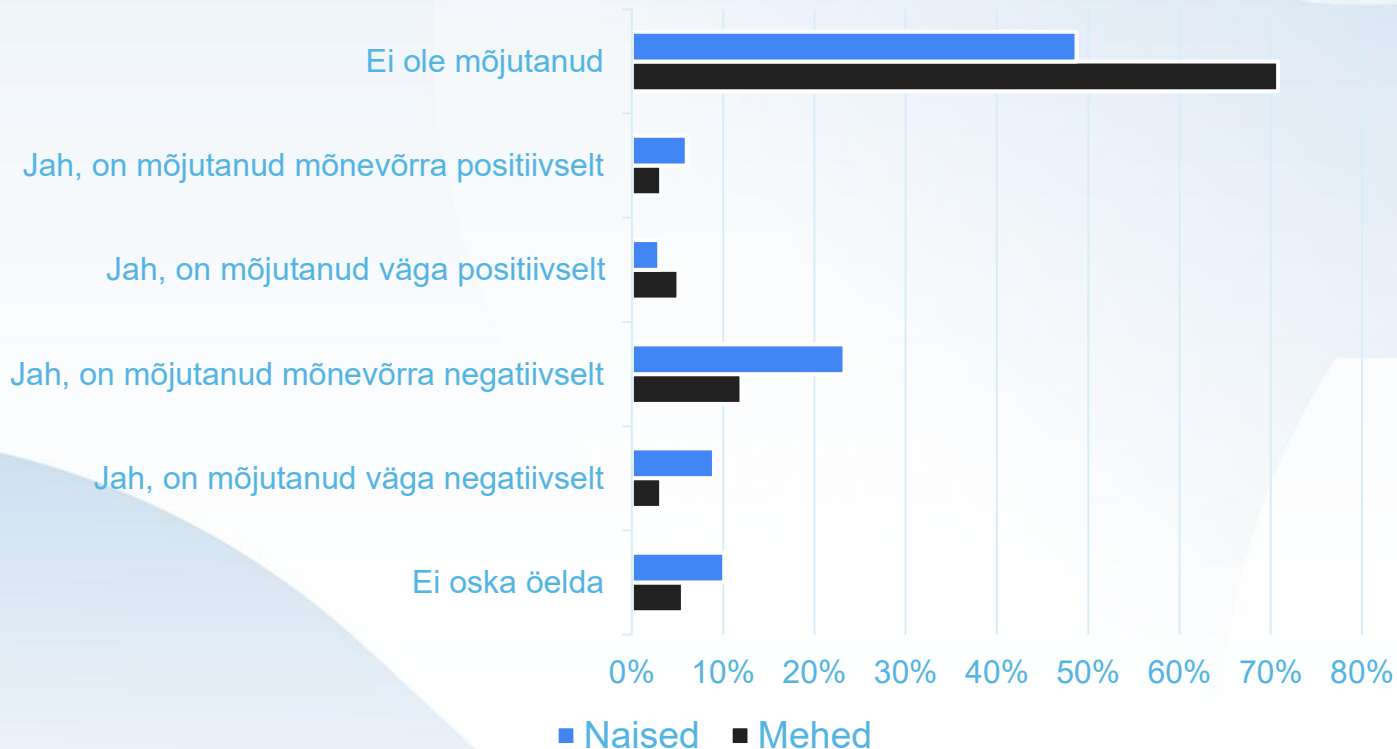
Kas Te teenisite töist tulu sel ajal, kui
olite vanemapuhkusel,
lapsehoolduspuhkusel või kodune,
et hoolitseda lapse/laste eest?

Mida Te tegite peale vanemapuhkuse/lapsehoolduspuhkuse lõppu?

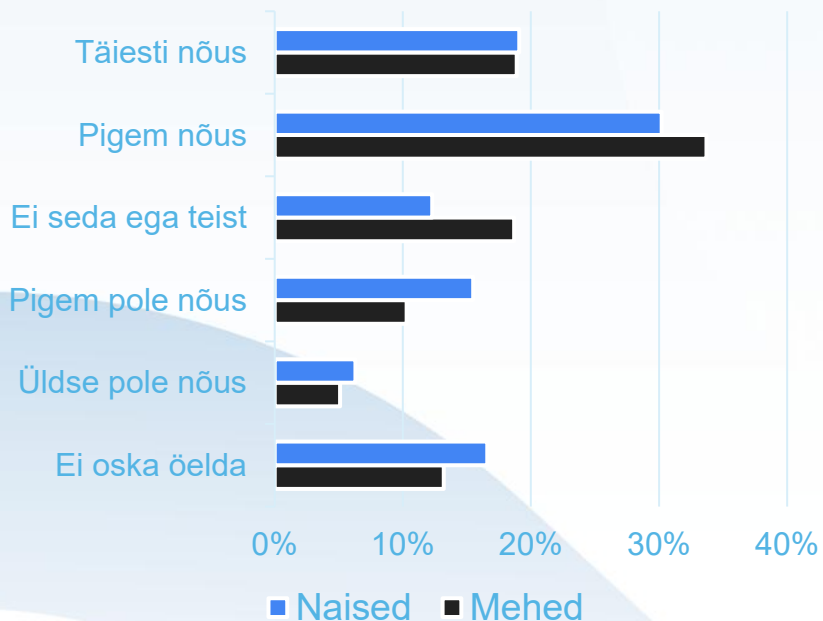

Kas see, et olete olnud vanemapuhkusel/lapsehoolduspuhkusel või kodune, kuna hoolitsesite lapse/laste eest, on mõjutanud Teie ameti- või tööalast edenemist?

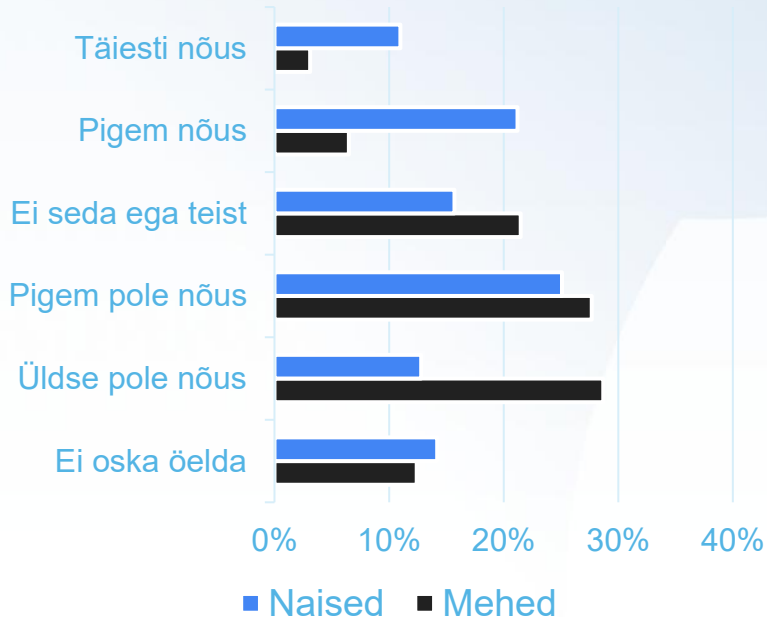

Vanemapuhkuse jagamine

Minu soov on vanemapuhkust lapse isaga/emaga jagada, nii et teatud aja olen mina lapsega kodus ja tema käib samal ajal tööl

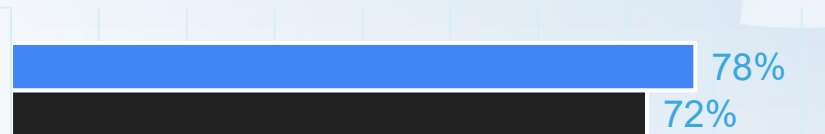

Minu soov on, et vanemapuhkust väikelapse eest hoolitsemiseks kasutan ainult mina ja lapse isa/ema käib samal ajal tööl

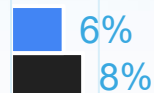

Kas Teie arvates peaks riik praegusest enam ette kirjutama, kuidas ema ja isa omavahel vanemahüvitise saamist jagavad?

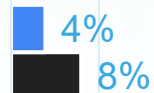
Ei, iga pere peab saama vabalt valida, kuidas ema ja isa vanemahüvitise saamist omavahel jagavad

Jah, riik peaks praegusest enam ette kirjutama, mitu kuud saab vanemahüvitist võtta ainult ema ja mitu kuud ainult isa

Ei seda ega teist

Ei oska öelda

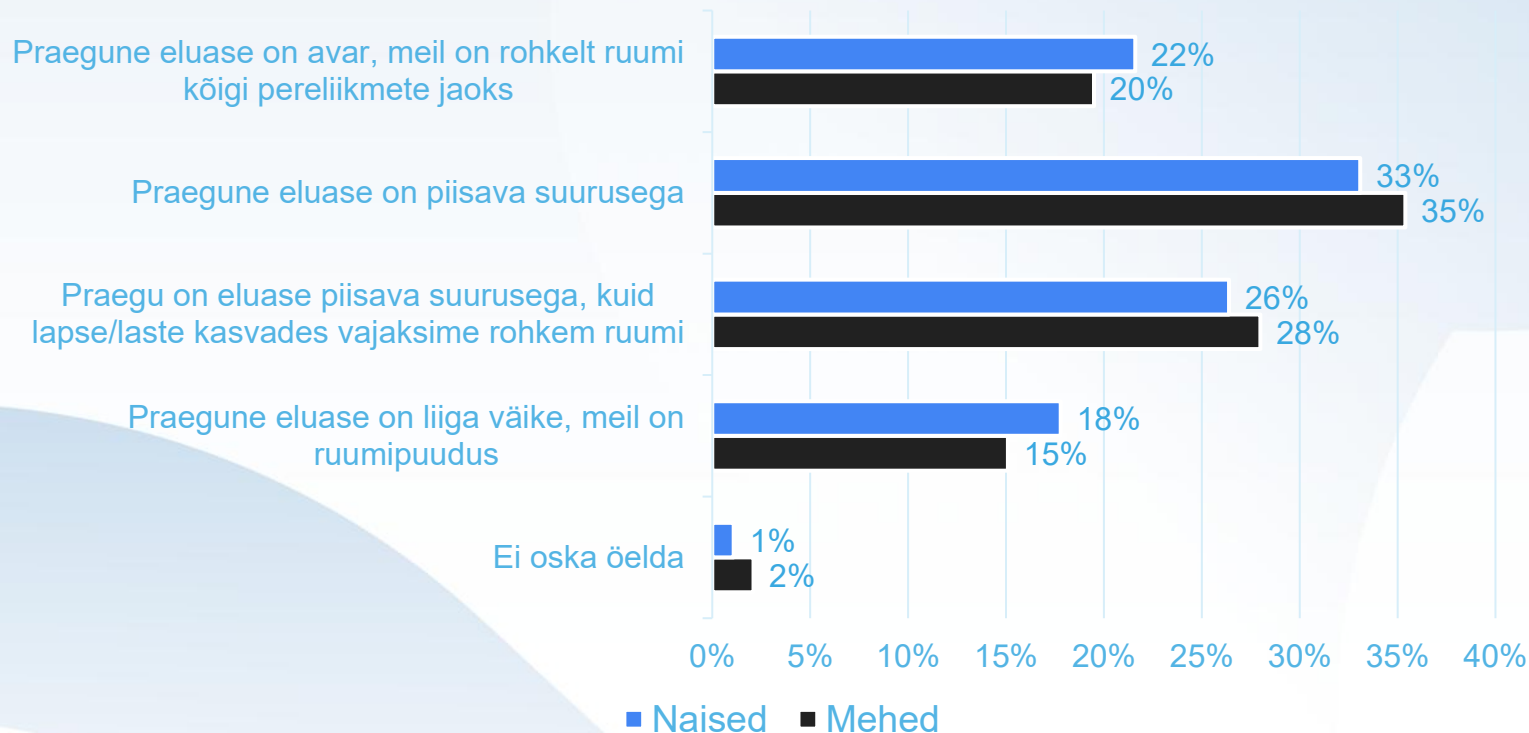
0% 10% 20% 30% 40% 50% 60% 70% 80% 90%

■ Naised ■ Mehed

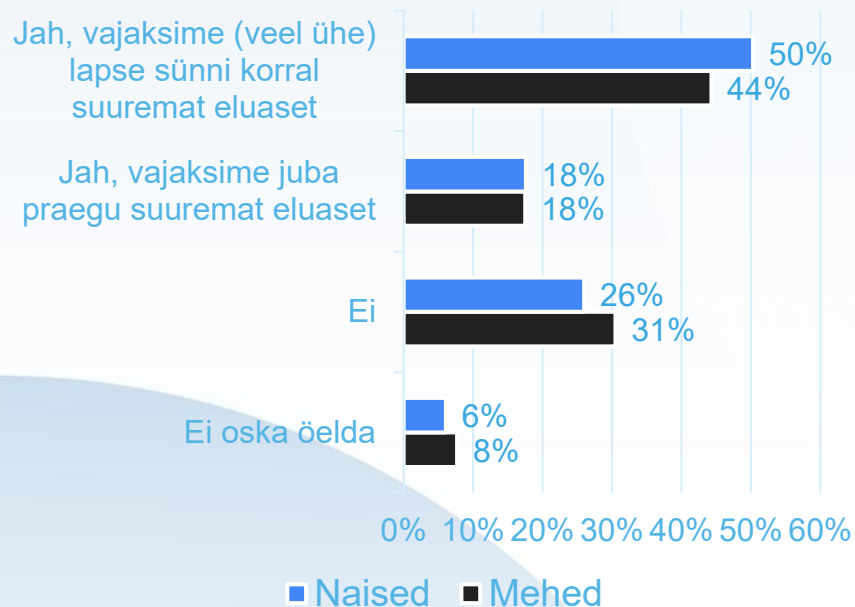
Sobiv eluase ja selle kättesaadavus

Praeguse kodu suurus

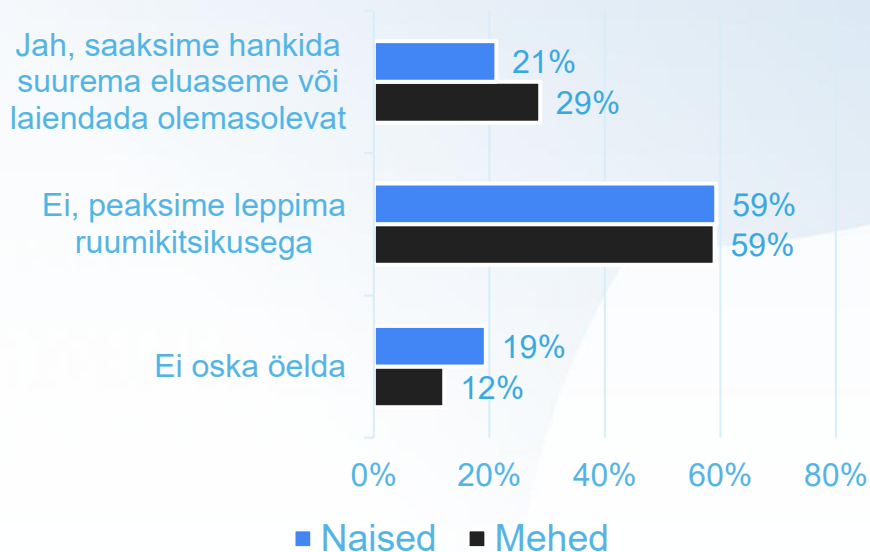
Kuidas Te hindate enda praeguse eluaseme suurust?

Kui Teie perre sünniks (veel üks) laps, kas Te siis vajaksite suuremat eluaset?

Kas Teie pere saaks (veel ühe) lapse sündides hankida suurema eluaseme või laiendada olemasolevat?

Aitäh!